

Forsvarstale i lagmannsretten - annen dag

Taler

Vidkun Quisling

Dato

7 september 1945

- 1 Høyesteretts dom i saken mot Quisling kan leses på
<http://no.wikisource.org/wiki/Quislingdommen>

- 5 Ærede rett! Når man skal forsvare seg i en slik sak som denne, er det i grunnen
to veier å gå. Den ene er taushetens tale og å overlate til historien å dømme. Den
annen er å forsvare seg mot det som man finner grunn til å forsvare seg mot. Det
er enten å tie stille eller å tale litt høyt.

- 10 Da lagmannen avbrøt meg i går, på en forøvrig elskverdig og vennlig måte, så jeg
at jeg med profetisk klarsyn hadde sett utviklingen. Det minte meg om et sted
hvor det står om da apostelen Paulus forsvarte seg for landshøvdingen, så ropte
landshøvdingen til ham med høy røst: «Du er vanvittig, Paulus, din store
lærdom driver deg til vanvidd.» Da svarte Paulus: «Jeg er ikke vanvittig,
mektigste landshøvding, jeg taler sanne og sindige ord.» - Jeg taler også sanne og
15 sindige ord i denne sak, selv om kanskje - jeg vil ikke si bitterheten, men
skuffelsen undertiden kan drive en til utbrudd som man helst burde
undertrykke.

- 20 Jeg var i min redegjørelse i går kommet frem mot krigsutbruddet. Jeg vil nevne
at jeg første gang var helt klar over at begivenhetene ville ta en skjebnesvanger
vending, da Tyskland rykket inn i Østerrike. Det kan kanskje høres merkelig,
men det var for meg en mektig skuffelse og vakte hos meg en veldig opphisselse.
Jeg tror de NS-folk som var til stede da vi fikk etterretninger om det, og som selv
var begeistret over det som skjedde, vil kunne bevitne hvor forferdelig nedtrykt
25 jeg var, for da sto det klart for meg at nå kommer verdenskrigen. Ikke fordi at jeg
forsto det som var skjedd, men jeg mente at alt sammen kunne skje på en annen
måte, og jeg mente at det som var karakteren av den kommende verdenskrig, var
i grunnen noe helt annet enn Tysklands samling. Tysklands samling kunne
kommet en annen vei. Tysklands vei til storhet kunne komet en annen vei. Den

kunne kommet ved fredelige midler. Jeg var mektig skuffet, jeg var likefrem forbitret, og jeg skrev en artikkel, som man undertrykte i «Fritt Folk». Mine kampefeller undertrykte den i «Fritt Folk» og den kom bare frem i en endret form, men allikevel i en slik form at den senere ble brukt mot meg. Jeg skrev da
35 til og med mot Rosenberg. Jeg fant frem hans kommentarer til det nasjonalsosialistiske program og leste gjennom det hvor han uttaler håpet om at det i de øvrige germanske land også, må oppstå nasjonalsosialistiske bevegelser og at det må komme til et samarbeid, og jeg hadde skrevet i min artikkel, at det skal aldri i livet skje i Norge.

40

Jeg nevner ikke dette, og jeg nevner i det hele tatt ikke noen ting for å unnskyld meg og forsvare meg, for jeg står i enhver henseende for hva jeg har gjort - jeg står til og med for mer enn hva jeg selv har gjort, jeg står også for hva mine underordnede har gjort. Jeg tar det fulle ansvar i enhver henseende for det som
45 har skjedd - enten med rette eller urette. Men skal man først søke å forklare noen av mine motiver, noen av beveggrunnene i en utvikling, så må jeg også iallfall delvis komme inn på enkelte slike spørsmål.

Det var min innstilling, min overbevisning, at nå kom verdenskrigen, og jeg
50 mente at det som var den første plikt for den som skulle være med og styre et folk, det var å gjøre seg klar over karakteren av den konflikt som kom. Jeg var helt klar over at for Norge gjaldt det å holde seg utenom dette så godt man kunne, men i det hele tatt kunne man ikke holde seg utenom det. Har Norge noen gang i sin tusenårige historie kunnet holde seg utenom de store bevegelser i
55 den europeiske kulturkrets? Ikke en eneste gang har det kunnet det. Men jeg mente at vi kunne holde oss nøytrale så vidt mulig, og det var det jeg arbeidet for: forsvaret og en nøytral politikk.

Hva var så karakteren av den store krise, som nærmet seg? Det var iallfall fra den
60 ene partners side ganske klart hva det var, fra Russlands side. Det var den imperialistiske krig, som skulle føre til verdensrevolusjonen, som skulle føre til etableringen av kommunismen iallfall på det europeiske fastland, og derigjennom over hele verden. Det var ganske klart. På den annen side var beveggrunnene forskjellige. Det var Englands tradisjonelle «splitt og hersk»-
65 politikk i Europa, som hadde levet seg ut. Det var Amerikas frykt for at Tyskland skulle vokse seg så sterkt og få støttepunkter på den annen side av Atlanterhavet. Det var Frankrikes frykt for den tyske fare. Det var Polens ærgjerrige drømmer om et Stor-Polen, og forskjellige andre momenter. Og det

70 var kanskje også Tysklands ærgjerrige verdensherredømme-drømmer.

Det var ikke noen kamp mellom stater, som nå trakk opp. I verdensprosessens utvikling var det kommet så langt at nå begynte kontinenter å danne seg, og det som skulle komme ut av denne prosess, og som kommer ut av denne prosess, 75 det var Europas Forente Stater, en sammenslutning av Europa. Det var også en ny verdensanskuelse som banet seg frem - man kan si hva man vil og jeg skal ikke komme nærmere inn på det kapitel her, hvor man har utelukkende motstandere sittende, som det ikke er meg noe om å gjøre å omvende - det var en nyordning i det sosialøkonomiske liv, man kan kalle det hva man kalle det vil. I Russland 80 kalte de det en tid i sin overdrevne form bolsjevisme som jo er et ord som betyr noe helt annet, som simpelthen bare betyr flertall, og den fikk sin spesielle karakter av den rabulistiske virksomhet. Man kan kalle det kommunisme, man kan kalle det nasjonalsosialisme, og i Norge var det jo for så vidt for en vesentlig grad representert ved det norske arbeiderpartis program, når man plukker av det 85 de internasjonale fraser, som de i sin tid festet inn.

Det var iallfall en ny tid som kom i Europa, en stor ny tid, og bakom var den nye tid også en stor religiøs omveltning, som banet seg frem. Det var med andre ord et tidsskifte så stort, at vi ikke har opplevd maken til det siden vår tidsregnings 90 begynnelse. Like overfor alt dette sto det norske folk komplett likegyldig i sin store masse. De - jeg - vi var som en som ropte i ørkenen. Jeg har sagt dette hundrer av ganger, forklart det hundrer av ganger for det norske folk i skrift og tale. Noe har de skjønt. De hørte, men de forsto ikke. De så hva der skjedde ute i verden, men de innså ikke hva der skjedde. Og hva gjorde de styrende? De ødela 95 vårt forsvar, selv det stakkars forsvaret som jeg hadde søkt å stable på benene, hvor jeg i første linje ville stille opp 2 feltdivisjoner på en 18-20 000 mann, og bakom det 6 landvernsdivisjoner, som det står ganske klart i min proposisjon, mitt forslag. Det ble slik forkludret at det ut av det kom de såkalte 6 brigader, d.v.s. 6 forsterkede regimenter i europeisk forstand - ingenting for å forsvare 100 dette land.

Og ved siden av det førte de en utfordrende utenrikspolitikk i enhver henseende. De gikk inn sammen med de ytterliggående kommunister i Russland, de var med i deres dannelsen av en folkefront, som gjennom partienes 105 forening skulle skape statenes forening mot den nye tid. De var med i sanksjonene mot Italia, som jeg bekjempet av all kraft - ikke fordi jeg var imot Folkeforbundet, jeg har jo selv vært i Folkeforbundets tjeneste i mange, mange

110 år - men det var 2 paragrafer i folkeforbundspakten som var skjebnesvangre, det var sanksjonsparagrafen og det var gjennommarsj-paragrafen, som utelukkende var stillet der i seiersmaktenes tjeneste for å brukes første gang mot Russland og senere mot Tyskland. De førte en utfordrende politikk. De gjorde reiser til London og Paris og til Moskva, som vi var godt orientert om. Jeg nevner at vi hadde hele protokollen over de samtaler som den daværende justisminister
115 hadde ført i Moskva - jeg hadde fått dem av en kommunist - og det var ikke til å komme fra. I regjeringsorganet, det offentlige skrift for regjeringspartiet, ble det skrevet i 1936, at for å hindre nasjonalsosialismen i å bre seg ut over Europa som en oljeflekk på et trekkpapi, er det nødvendig at arbeiderpartiets regjering går aktivt inn for å gjøre Folkeforbundet effektivt, og er villig til å påta seg ethvert
120 ansvar og den risiko som følger med det, d.v.s. krig. De var altså villige til å påta seg krig for et partis sak, men hele det norske folk ville fred og nøytralitet. I en menneskealder og mer enn en menneskealder har det gått inn for fred og nøytralitet som sin utenrikspolitiske linje, som sin spesielle verdenspolitiske linje, og så skulle et enkelt parti her gå til krig, stille hele det norske folk inn på
125 krig for en partisak, som det ikke engang hadde oversikt over hva betydde, hva var for noe. For det som kanskje var kjernen i det nasjonalsosialistiske program, lå ikke så langt unna det som var det norske arbeiderpartis program. Det lå meget nær det.

130 Og ved siden av å føre en slik utfordrende utenrikspolitikk ødela de som sagt vårt forsvar. Man behøver ikke å fortelle meg hvorledes forsvaret har vært. Man behøver ikke å trekke hit sakkyndige for å fortelle meg om det. Det vet jeg like godt som noen annen og bedre enn noen annen, for jeg har bedømt det mer ut fra et internasjonalt syn enn disse mine forøvrig dyktige kamerater og kolleger
135 har bedømt det ut fra sitt kanskje engere nasjonale norske synspunkt.

Det var situasjonen, og den utviklet seg videre. Så kom München. Så kom forliket mellom England og Frankrike, som vakte en lettelse over hele Europa, som øynet muligheten for at det skulle bli fred i Vest-Europa, at man ikke skulle
140 la komme til utbrudd denne såkalte imperialistiske krig, som Russland med sine mektige stridskrefter nå skulle utnytte - Russland som i virkeligheten kunne stable på benene 500 divisjoner. I den første verdenskrig hadde Russland mobilisert 16 millioner mann. Hva ville det ikke komme til å mobilisere i den neste verdenskrig, da alt, alt uten unntagelse var innstillet på krig som deres
145 generallinje? Dette ville man ikke forstå. Og hva der sto for meg som et rent mareritt for en nasjonalsinnet nordmann, som elsket sitt fedreland, det var at jeg

forsto at Tyskland for oss nå ble en farligere motstander enn England var. Alt dette snakk om «We trust in England» og den engelske flåte var forbi. Når
150 Tyskland behersket kysten, når de over Danmark og Sverige kunne arbeide seg opp gjennom Skandinavia, når de arbeidet sammen med Russland, som er Englands dødsfiende, da var det ikke lenger et gjeldende dogme, som man kunne støtte seg til. Det som sto for meg som visste hva Polens skjebne ble - for Polens skjebne var delvis fortjent den. Polen hadde undertrykket store deler av
155 Russland. De østlige provinser av Polen var undertrykte deler av det russiske folk - det kan man ikke komme forbi - som Russland med rette strevet etter å erverve seg.

Jeg kjempet mot alt dette, søkte å gjøre dette klart for det norske folk så godt jeg kunne, at her måtte man se å danne en nasjonal regjering, så man kom vekk fra denne ulne og forlorne partipolitikk. Jeg ville ikke selv være med. Man kan si jeg hadde maktsyke - hvilken maktsyke hadde jeg i Norge? Hva betydde det for en som virkelig strebet etter makten, å ha makten i dette land på 3 millioner? Aldri har jeg strebet etter å få makten i Norge. Jeg kunne fått makten andre steder,
165 hvis det hadde vært tale om det at jeg har strebet etter makten der, men makten i Norge har jeg aldri strebet etter. Jeg har strebet etter å gjøre det beste for mitt land, vært rede til å vike plassen når som helst for en hvilken som helst som var brukbar til å innta plassen.

170 Jeg ba statsråd Mellbye, jeg bønnfalt likefrem statsråd Mellbye om å ta seg av disse saker. Jeg skrev til ham, hva jeg sjelden gjør til folk, og ba ham som formann i Bondelaget, som den presumptivt mest nasjonale organisasjon, den sterkeste nasjonale organisasjon her i landet, om å ta seg av disse ting, for nå går
175 alt galt. Han svarte på sin elskverdige måte, at nå skulle det være bondestevne på Voss i slutten av juni, så han hadde ikke anledning til å beskjeftige seg med dette spørsmål. Og sånn var det overalt. Og selv var man jo praktisk talt maktesløs, annet enn ved det som man kunne gi uttrykk for i skrift og tale og gjennom sin bevegelse, som for øvrig nå begynte å vokse igjen, og slett ikke så dårlig som man
180 søker å fremstille det. Det var mange bra folk som sluttet seg til Nasjonal Samling og som forsto det, men det var liksom bare et fåtall som ville ta den fulle konsekvens av disse ting.

Jeg forsøkte å tale med offiserene og sa, at de er da de nasjonale, de fikk da være
185 de nasjonale her par excellence, det skal dog ikke være sånn som det var i den tid

da man betraktet en offiser som et mindreverdige individ, slik som man gjorde da jeg var ung løytnant, som det snart skulle være slutt på. Viggo Ullmann, far av Wilhelm Ullmann, som sto her, uttalte ønsket om at han skulle leve den dag da han så den siste løytnant i Norge. Det var da offiserenes plikt ikke å finne seg i dette, men å ta seg virkelig sammen og ordne opp i det, ikke med våpenmakt, men med virkelig alvorlige forestillinger, men i stedet var det disse forsvarsresolusjonene a la oberst Zimmer, som prelet av på enhver, som ikke hadde noen som helst virkning, som jo bare var noe snakk og prat i det hele tatt og ikke noe annet.

I juni 1939 reiste jeg til Tyskland - på ingen som helst måte slik som det fremstilles i disse tyske dokumenter. Det ble brukt uttrykket røverhistorier, og det er ikke så langt unna fremstillingen om dem. Jeg skulle være på et nordisk møte i Sønder-Jylland, hvor jeg skulle holde en tale i Kolding, og i forbindelse med det ville jeg gjerne besøke et møte i Lübeck, hvor folk fra alle nordiske land, uten hensyn til politisk farge, traff sammen med tyskere. Det hadde ikke noen politisk karakter dette møte i den gamle Hansastad, hvor tyskerne for øvrig drev en meget klosset politikk, som vi omsider fikk stoppet. De trodde nemlig at Hansatiden hadde vært en aldeles storartet tid for Norden. Hansatiden var noe som måtte komme igjen. Jeg forklarte dem at Hansatiden var for Norden en nedverdige tid, og at der gjennom århundrer satt igjen et hat til tyskerne fra de år som de hadde tilbrakt her - enten det nå var tyskere eller det var andre folkeferd som hadde operert i eget navn, og hvor det var kommet inn det ord: Hva gjør ikke tyskerne for penger, o.s.v. Omsider forsto de det og oppga denne Hansapropagandaen. Men nok av det, så var denne forbindelsen med de nordiske land knyttet til den gamle Hansastad Lübeck, hvor det forøvrig også var mange erindringer om forbindelsen med Norden, bl.a. var det der mange ting som henførtes til Olav den Hellige og også til andre gamle norske konger. Nok av det, jeg bestemte meg for å reise dit.

Så fikk jeg i forbindelse med denne reise en anmodning fra dr. Aall om å komme til ham i Berlin. Dr. Aall er jo en teoretiker, som beskjeftiger seg med sine videnskapelige spørsmål med den største nidkjærhet og interesse. Han holdt på med en ny samfunnsordning, som han kalte den sosiale individualisme, og som han mente var noe som var atskillig bedre enn den nasjonale sosialisme, og som jeg også for så vidt var enig i, for det var i grunnen et uttrykk for vår idé også som satte individualiteten høyt, ikke slik som den tyske nasjonalsosialisme og den italienske fascisme lot individet gå opp i folket og staten, men betraktet

målet å ligge i individets, i personlighetens utvikling, men at den utvikling skulle skje gjennom samfunn og stat, gjennom arbeid i samfunn og stat. For så vidt var vi enig i det, og han ville gjerne diskutere dette med meg sammen med en norsk-amerikansk professor Stangeland, som han bodde hos.

230

Jeg reiste da ned til dr. Aall, og noen større omvei var det ikke, fordi ferjeforbindelsene i Nord-Tyskland er meget kronglete. Hos dr. Aall traff jeg Hagelin og Scheidt, som på en eller annen måte hadde fått rede på at jeg var der. Det var første gang at Hagelin traff Scheidt - det er jeg temmelig sikker på - for
235 jeg synes å huske at de nevnte at en fetter av Scheidt hadde vært Hagelins beste venn. På det grunnlag der kom jeg til Rosenberg. Det var en ganske ordinær visitt, hvor det ikke ble tatt opp noe spesielt fra min side annet enn ganske alminnelige vendinger om den politiske situasjon i Norge. Fermann kjørte oss. Fermann var jo vår representant i Berlin. Jeg husker at Fermann var til og med
240 fornærmet for at han ikke fikk anledning til å komme inn, men da vi hadde anmeldt bare oss to, sa adjutanten at det var dessverre ikke anledning til det, så Fermann ble sittende ute i bilen og vente mens vi var derinne. Den samtalen hadde jo ikke noe av den karakter, som man forsøker å tillegge den, på ingen som helst måte. Fra Rosenberg reiste jeg på en visitt til landbruksminister Darré,
245 som jeg tidligere har forklart, hvis frue var beste venninne av en som jeg kjente fra skolen, en fru professor Günther, som hadde bedt om at jeg endelig måtte besøke Darré. Darré var ikke til stede, men i stedet fikk vi en innbydelse til en landbruksutstilling i Leipzig. Jeg fulgte da den, og Hagelin ble med, da han bodde i Dresden, som ikke ligger så langt fra Leipzig. På tilbaketuren reiste jeg
250 innom og overnattet hos Hagelin, hvor jeg hadde anledning til å konstatere at han hadde et meget rikt utstyrt hjem, usedvanlig smakfullt utstyrt og med verdisaker, antikviteter som jeg - jeg skjønte meg jo noe på slike ting - måtte anslå til betydelige verdier. Derfra reiste jeg igjen til Berlin. Vi var forresten også en ganske kort visitt inne hos Körner. Hagelin ville tale med Göring om forskjellige
255 ting, og jeg var med ham hos Körner; men den visitten var ikke mer av betydning enn at da jeg for to år siden hilste personlig på Körner her i Oslo, så erindret han ikke at vi tidligere hadde truffet hverandre. Jeg reiste så derfra til Kolding og så til Lübeck og hjem, og dermed var hele den turen avsluttet, og der var intet som helst mer i forbindelse med den sak.

260

Alt dette som er konstruert opp om meddelelser til tyskerne o.s.v., det er den rene og skjære fantasi hva meg angår, absolutt. At jeg skulle ha holdt dem underrettet om utviklingen i østrommet o.s.v., det er absolutt den rene og skjære

265 fantasi hva meg angår. Om andre har skrevet det kan jeg ikke dømme om, men
jeg har i ethvert fall ikke gjort det, det er aldeles sikkert. Og hvis jeg skulle ha
inntatt et sådant standpunkt, så ville det jo ha stått i avgjort strid med min
henvendelse til Chamberlain, som jo var senere om høsten, mine uttalelser og
mitt arbeid her hjemme i løpet av høstmånedene o.s.v., hvor jeg var opptatt med
270 dette som jeg så som en mulig utvei, å få en ordning mellom England og
Frankrike etter at pausen var kommet etter Polenkrigen. Og jeg la et stort arbeid
i utarbeidelsen av disse forslag til en fredelig ordning, og jeg henvendte meg altså
også personlig til Chamberlain. Hvorledes kan man tro at jeg, hvis jeg hadde
arrangert meg med Rosenberg på den måte som her er fremstillet, da skulle ha
275 drevet dette arbeid med Chamberlain og senere henvendte meg til Hitler på det
samme grunnlag? Ja man kan tro det hvis man vil, men det er iallfall ikke
overensstemmende med sannheten.

Min befatning med Rosenberg tidligere var av ytterst flyktig art, som jeg
280 tidligere har forklart. Det var denne von Trotha som var her oppe i Norge på et
besøk, meg uavvitende, som plutselig ble presentert for meg utenfor hotell
Britannia eller noe lignende i Trondheim, som sa at mitt arbeid med de militære
organisasjoner i Europa hadde gjort et meget slett inntrykk i Berlin, og spurte
om jeg ikke ville avlegge et besøk hos Rosenberg og søkte å glatte litt ut det
285 forhold, hvilket jeg også gjorde. Jeg har jo aldri skriftvekslet med Rosenberg om
noen ting eller på noen som helst måte sendt meddelelser, som det her
fremstilles. Hva andre har gjort kan ikke jeg ta noe ansvar for i disse ting iallfall,
absolutt ikke.

290 Penger har jeg aldri bedt om. Jeg har aldri engang bedt nordmenn om penger til
Nasjonal Samling, dertil er jeg for stolt, og enda mindre har jeg bedt tyskerne
om penger. Jeg har vært med én gang - to ganger har jeg vært med major Hvoslef
som ville be om penger til Nasjonal Samling, og det var for meg så ydmykende
at en slik tur gjør jeg ikke opp igjen - eller gjorde jeg ikke opp igjen. Jeg har aldri
295 bedt om penger til Nasjonal Samling. Jeg har betalt av min stakkars økonomi,
solgt av mine egne eiendeler til Nasjonal Samling - uten selv å ta noen betaling
av Nasjonal Samling. Det kunne ikke falle meg inn å be noen om støtte til
Nasjonal Samling. I det hele tatt var mitt standpunkt ikke det å se det på den
maten. Mitt standpunkt var: Dette er ikke noe som vi gjør for oss selv. Tror De
300 at jeg går her og sliter for Nasjonal Samling for meg selv? Jeg gjør dette for
Norge, og hvis De ikke skjønner det, så får De la være å skjønne det. Vil De
skjønne det, får De være med og hjelpe oss! Hvis De ikke synes De kan være med

i Nasjonal Samling fordi den og den er så forferdelig dårlig, som er med i
305 Nasjonal Samling, og De synes De selv er så god, så bli med selv da! Så blir
Nasjonal Samling så meget bedre. Jeg har aldri holdt på noen som ville gå ut av
Nasjonal Samling heller. Det har vært et prinsipp hos meg, begge - eller alle disse
tre ting. Man kan si hva man vil, og man kan tro hva man tro vil, det er iallfall de
virkelige forhold.

310 Jeg er aldeles sikker på at jeg like overfor Rosenberg ikke på noen som helst måte
ga uttrykk for andre synspunkter enn det som jeg har gitt uttrykk for like
overfor det norske folk. Det er jeg helt sikker på, aldeles sikker på. Og det var et
ganske kort besøk. Fra hvilket synspunkt tyskerne går inn på disse problemer,
315 det blir jo en helt annen sak, men her må man jo se vår måte, den måte hvorpå
vi går inn til disse problemer.

Man kan da iallfall ikke trekke i tvil vårt iherdige arbeid for fortsatt nøytralitet i
Norge, for å holde Norge utenfor krigen, for å få dannet en regjering som kunne
320 holde Norge utenfor krigen. Det var jo ikke bare dette flyvebladet som man
laget en hel historie av inntil det omsider ble oppklart at det var ikke så
skummelt som man hadde tenkt seg, for det hadde man sagt hundre ganger før,
at det skulle dannes en riksregjering i landet, uavhengig av partiene, som skulle
gjenreise Norges forsvar før det var for sent, og holde Norge nøytralt. Jeg mente
325 at man skulle gjenreise Norges forsvar på en slik måte at man kunne stått
sammen med Sverige, og man skulle ikke stått som en fattigpartner ved siden av
Sverige, slik at Sverige, med sitt forholdsvis sterke forsvar, kunne si: Der kan
dere se, den usle nordmannen - men vi skulle vært jevnbyrdige partnere, man
skulle dannet et godt forsvar, og det kunne vi godt fått på grunnlag av den
330 ramme vi hadde for vår hærordning, det var ingensomhelst vanskelighet med
det. - Men de ville ikke, for deres politikk var en helt annen.

Rosenberg og hans folk - og den honnør vil jeg absolutt yte dem - de var meget
velvillig innstilt for Norge og Norden i enhver henseende. Jeg skal senere
335 komme tilbake til det, og den kamp de i virkeligheten har ført for Norge. At
ikke de har satt seg igjennom, likesom andre mektige folk i Tyskland, det er for
meg en gåte - hvis man kan tale om en gåte i så henseende. Det var mellom
Terboven og Rosenberg meget skarpe motsetninger fra en eller annen tidligere
strid. Det har aldri vært meg maktpåliggende å undersøke det, men da jeg talte
340 med Terboven siste gang, kalte han Rosenberg «ein Schwein», og det er på tysk
et meget sterkt uttrykk for en mann som begynner å nærme seg slutten, og det er

betegnende for den maktkamp som har vært i Norge - om Norge - mellom de tyske mektige personligheter.

345 Rosenberg kan man fra norsk side ingenting bebreide. Det norske folk har ingenting å bebreide Rosenberg og hans folk. De har på alle måter gått inn for Norges frihet og selvstendighet og gjort hva de kunne for at Norge skulle få den mest liberale behandling. Det kan jeg personlig bevitne i enhver henseende. Hva Scheidt har gjort, som var underordnet funksjonær, kan jeg ikke med sikkerhet
350 uttale meg om, men hva Schickedanz og Rosenberg gjorde for Norge kan jeg uttale meg om med sikkerhet, og det har vært på best mulig måte å vareta det norske folks interesser. Absolutt - det er mitt sikre inntrykk.

Så kom krigen - krigen mot Polen - og den tok den vending som man måtte
355 vente. Moskvapakten - den trodde tyskerne var et stort diplomatisk trekk fra deres side, og det tror kanskje enkelte den i dag, men den var fra Russlands side et stort diplomatisk trekk, for det var det som utløste verdenskrigen. Og jeg skrev på min mappe om Moskvapakten dengang: Den som blir djevelens tjener, han blir til slutt hans slave. - Det var min mening om den pakten som jeg var
360 nødt til å forsvare som en hensiktsmessighetspakt, og at det står der kan man se den dag i dag på mine dokumenter på Gimle.

Så delte Tyskland og Russland Polen mellom seg, og Polens østlige provinser
365 fikk den fryktelige skjebne som de fikk, og som det nå trekkes dekke over, men hvor hele intelligensen ble utryddet. Jeg hører med skrekk om de redselsgjerninger som er begått av tyske myndigheter, og det er vanskelig for meg å forstå at noe slikt har kunnet skje, men jeg har også sett de redselsgjerninger som ble begått av de russiske bolsjevikiske myndigheter i de
370 polske østlige provinser. Men det var berettiget av Russland å ta de provinsene, for de tilhørte Russland, det var russiske nasjonale provinser, hviterussiske og ukrainske landskaper som egentlig hørte til det russiske rike, og det var Polens dårskap at det ikke i tide var kommet til en ordning med Russland.

375 Men denne skjebne, Polens skjebne, sto for meg som et skrekkbilde på Norges og Nordens skjebne. Det var akkurat som jeg måtte tenke meg kom til å bli utviklingen her. Her kommer England og Frankrike og setter seg fast i Norge, Tyskland med sine overlegne stridskrefter kaster dem ut av Syd-Skandinavia, Oslo og alle andre større byer blir bombet akkurat som Warszawa - slik som de
380 viste filmer av her i den tyske legasjon, hvor jeg ikke var innbudt, jeg hadde ikke

noen omgang med dem - og Nord-Skandinavia blir tatt av Russland til og med Narvik, malmgrubene, nikkelfeltene i Petsamo og Narviks havn blir tatt av Russland. Det var Skandinavias skjebne. Det sto for meg som det sikre fremtidsbilde, som den sikre fremtidsmulighet, hvis man ikke kunne hindre det. Hvorledes skulle man hindre det. Det var umulig for en nordmann å ta konsekvensen av dette. Den eneste mulighet var nøytralitet og forsvar - som var forspilt, for vi var trukket inn. Gjennom den politikk som ble drevet, var vi trukket inn, gjennom den ene front.

390

Jeg visste jo godt at Russland ikke ble stående lenge på Tysklands side, at Russlands taktikk var den som jeg nevnte, først å utløse verdenskrigen, og så gå sammen med England og knuse Tyskland, for da ble det selv så sterkt at det kunne holde seg mot det britiske verdensrike og ta kampen opp mot det. Det var Russlands taktikk. Og så fremsatte de sine fordringer. Ribbentrop fortalte meg - «Her satt Molotov,» sa han, «og forlangte støttepunkter ved Skagerak, forlangte støttepunkter ved Danmark, ved Jylland, antagelig også ved Norges kyst, forlangte Bulgaria, forlangte veien til Konstantinopel o.s.v. - og det kunne Tyskland av anstendighet ikke gå med på.» Det fortalte Ribbentrop meg personlig nå siste gang i januar 1944, og sa at her satt jeg sammen med Molotov som forlangte dette av oss. Det var årsvendet 1940.

Det var det som sto for meg, jeg vil ikke si som det store spøkelse, men som den absolutte realitet. Og den eneste mulighet som jeg så til å avvende det, det var å drive på med dette fredsarbeidet som man kan kalle utopisk, mellom Tyskland og England. Jeg henvendte meg til Chamberlain, som jeg nevnte, og jeg ville søke anledning til å henvende meg til Hitler så snart muligheten var der. Og den muligheten til å komme til Hitler, den meldte seg. Og der ville man igjen - altså en politimann - si: «Ha! Der dukker igjen dr. Aall opp med innbydelse!» - Men det faktiske forhold var iallfall det at jeg fikk en innbydelse fra dr. Aall til å komme til Berlin og diskutere igjen dette spørsmål med ham og bo hos ham.

Det var også en annen sak som lå meg varmt på hjertet. Her i Norge drev man en agitasjon for Finland. På grunnlag av den naturlige stemning for Finland søkte man å opparbeide en inngripen i krigen på Finlands side. For meg fortonet det seg som det rene vanvidd - det skjære vanvidd. Det var jo nettopp å kaste seg i den avgrunn som for meg sto som skrekken og undergangen, nemlig Polens skjebne. Det var jo nettopp å kalle Russland inn i Norge og Skandinavia, det var jo nettopp å kalle Tyskland inn i Norge og i Skandinavia. Det var jo ikke noe

annet. Og hva skulle resultatet blitt med våre stakkars få utrustede avdelinger? Og det ble det drevet agitasjon om i våre aviser. Vi tidde til det, eller vi tok til gjenmæle mot det, og det ble lagt ut slik at min endrede holdning i Finlandsspørsmålet var et indisium mot meg. Det er en som har skrevet det her,
425 at min endrede holdning i Finlandsspørsmålet var et indisium mot meg. Og en stor del av det norske folk var med på den innstillingen der, som var nasjonalt selvmord, og ikke noe annet. Det var jo det virkelige forhold.

I den tiden kom det til meg etter anbefaling av den samme dr. Aall en dr. Noack
430 som var dosent ved Universitetet da, og som det senere viste seg, agent for det tyske utenriksministerium. Han snakket med meg om forskjellige forhold, også om det finsk-russiske spørsmål og om det russiske spørsmål i det hele. Jeg forklarte ham hvorledes det hang sammen, og jeg sa at før eller senere blir det sikkert krig mellom Tyskland og Russland, det skal jeg holde 100 mot 1 på. Det
435 ligger i hele linjen. Og det er Tysklands største feil hvis det nå engagerer seg på vestfronten istedenfor å ta opp kampen med Russland og avlaste Finland. Da har de samtidig Chancen til å skape seg en sympati i Skandinavia. Nå ligger England og Frankrike og lurar på å besette vårt land og bruke Finland som et på skudd til dette. De fikk utlevert - og det er jo ingen hemmelighet - tegninger av
440 våre tunneler da for å prøve om de kunne sende kanonene gjennom tunnelene på narvikbanen. Mere forsiktighet var ikke tilstede. De ansatte sine marineoffiserer i våre konsulater langs kysten, slik som engelskmennene pleier å gjøre. Det var til og med britiske soldater her i Oslo - større var ikke forsiktigheten på den side. Og uttalelsene fra regjeringen, ikke bare de som er
445 referert fra Hagelin, men de som fløt i øst og vest når de satt sammen på restauranter, gikk jo i samme retning, at det gjaldt å komme på den såkalte «rette siden». Men det som det gjaldt for Norge, det var å holde seg nøytralt for enhver pris, og styrke sitt forsvar. Det var det som gjaldt for Norge, og det var det som var den norske folkeviljen!

Denne Noack, han hørte på hva jeg hadde å si. Jeg forklarte ham på kartet, og jeg kan nokså godt disse ting. Jeg forklarte ham hvorledes Tyskland skulle gå frem i Russland for å ta Russland og besette Russland. For det har jeg studert i
455 mange år, og vet hvorledes det skulle gjøres og hvorledes det skulle settes sammen. Han var meget begeistret over disse ting, og så sendte han meg et exposé som han hadde skrevet over dette, en gjenpart av vår samtale, og sa at disse ting måtte han absolutt ta opp i Berlin - med Ribbentrop. Jeg sa at dette var jo en helt privat samtale, og jeg kan jo ikke innlate meg på slike ting - jeg kan

460 jo ikke råde et annet land til å gå i krig for vår skyld. Det ligger da helt utenfor både av moralske og andre grunner.

Nei, det måtte absolutt tas opp i Berlin. Og så - i forbindelse med denne reisen til dr. Aall - fikk han arrangert det slik at han også skulle komme med der, og
465 han skulle da få meg med i Wilhelmstrasse for å fremlegge denne storartede plan.

Da jeg kom til Berlin, ble jeg hurtig klar over at noe slikt ikke var noe som man burde innlate seg på i det hele tatt. Så meget mere som jeg på forhånd jo aldri hadde tenkt å innlate meg på det i realiteten. Det var jo en rent teoretisk
470 betraktning fra min side. Og der vil jeg kanskje få lov til å skyte inn den bemerkning at slik som min legning er, kan jeg resonnere strategisk og militært over et problem uten dermed å forbinde moralske og politiske begreper. Jeg ser på det som en ren strategisk oppgave som jeg kan løse på den ene side eller som jeg kan løse på den anden side like godt eller like dårlig, uten dermed å forbinde
475 noen virkelig politisk eller moralsk innstilling.

Da jeg kom til Berlin, nektet jeg derfor å ha noen befatning med dette. Da ble den samme Noack forferdelig fornærmet, og fra å være en glimrende strateg sank jeg plutselig ned til å bli en udugelig og en i enhver henseende ubrukelig
480 mann, ytterst skadelig for Tyskland. Og den samme Noack skrev et promemoria som dannet grunnlaget for riksrådsforsamlingen og hvor det likefrem ble foreslått at jeg skulle lures til Tyskland og likvideres. Og vi hørte av forsvareren noe som jeg forøvrig var ukjent med - at det også i disse riksrådsforhandlinger var tatt inn som en betingelse at jeg skulle ned til Tyskland. Det var likefrem
485 foreslått at jeg skulle likvideres i Tyskland av disse folk. Det var det virkelige forhold.

Denne planen med Noack ble det altså ikke noe av i det hele tatt. Jeg satte en fullstendig strek over det. Jeg søkte imidlertid mens jeg var hos dr. Aall å få
490 forbindelse med Rosenberg, og det fikk jeg meget lett, og jeg fikk også tale med Rosenberg om situasjonen. Hva jeg talte med Rosenberg om der, det er heller ikke fremstillet overensstemmende med det faktiske forhold her. Heller ikke der sa jeg noe annet enn hva jeg har sagt her hjemme i Norge. Jeg fremhevet nøyaktig dette som jeg så mange ganger offentlig har gift uttrykk for, at det
495 verste som kunne hende Norge under krigen var også det mest sannsynlige, nemlig at Norge først ble besatt av England og at så tyskerne kom sammen med russerne og kastet engelskmennene ut igjen. Norge og Norden ville da bli en

herjet krigsskueplass og et ødelagt land. Vi ville få tysk herredømme i syd, og
500 russisk i nord. Det var det jeg ga uttrykk for, og ikke noe vesentlig annet. Hva
man ellers talte om av enkelte detaljer, kan jeg ikke nå erindre. Jeg erindrer det
som jeg nevnte, og som jeg nevnte for lagmannen, at Rosenberg spurte meg
hvor meget han behøvde for å forsvare Norge. Og da sa jeg: 6 til 12 divisjoner.
Det var ingen hemmelighet, det kan enhver skjønne, det har jo vært grunnlaget
505 for vår hærordning her hjemme.

Så mente Rosenberg at jeg burde tale med Raeder om disse forhold. Han hadde
selv forstuet sin ankel, og jeg kom da til Raeder og hadde en kort samtale med
ham. Denne samtalen med Raeder var da heller ikke slik som det er blitt gitt
510 uttrykk for fra den annen side. Det som var referert av storadmiral Raeders
samtale med meg, er utdrag av en alminnelig konversasjon. Det var ikke noen
samtale med «Marinens overkommando», slik som det fremstilles. Det er jo en
fullstendig feilaktig oversettelse av «der Oberbefehlshaber». Det var en
alminnelig samtale i hans kontor, en alminnelig visitt. Det er et utdrag av en
515 alminnelig konversasjon hvor mine uttalelser er like meget den annens spørsmål,
og hvor det også forekommer enkelte misforståelser.

Det vesentlige som er anført hentyder til den situasjon at vestmaktene under
påskudd av å hjelpe Finland og under påberopelse av forbundspakten ville
520 fremtvinge gjennommarsj gjennom Norge for å få tak i de nordsvenske
malmfelter og besette støttepunkter ved vår kyst. Denne fare anså jeg for
overhengende, og hadde hjemme til stadighet påpekt den. Derfor var jeg også
imot alle forsøk på å engagere Norge i Finlandskrigen, likesom jeg i en årrekke
hadde bekjempet gjennommarsj-paragrafen av samme grunn. Det som nå er
525 kommet frem fra alliert hold, viser best hvor riktig jeg bedømte situasjonen. Jeg
var også sikker på at selv om regjeringen protesterte mot et slikt
nøytralitetsbrudd, ville den, når England og Frankrike gikk til handling, avfinne
seg med den britisk-franske besettelse. Jevnfør bl.a. uttalelsene om å komme inn
på den rette side og alle andre uttalelser om engelsk besettelse.

530 Jeg vet jo godt fra min tid som forsvarsminister hvorledes de resonnerte. På den
ene side var det de ivrige forsvarsnihilister som arbeidet i Moskvas tjeneste og
som skulle ødelegge alt mulig, og de andre var de som sa at: Ja, hva skal vi med
dette forsvaret, det nytter ingenting allikevel. Her kommer England og besetter
535 oss, og når krigen er forbi, er vi fri igjen. Hvis vi har et sterkt forsvar, er det noen
nasjonale offiserer som vil føre krig, og så blir det bare ulykker og elendighet.

Derfor skal vi ha minst mulig forsvar. - Det var jo resonnementet over hele linjen, unntagen må man si, Høyre. Ikke fordi jeg er høyremann, men i
540 forsvarsspørsmålet inntok Høyre stort sett en anstendig holdning. Men det alminnelige resonnement var jo dette: enten fullstendig forsvarsnihilisme, eller: hva skal vi med noe forsvar? Det bare kompliserer saken. La England komme her og besette våre havner. Og så når krigen er forbi er vi fri igjen, og det går akkurat på samme måte som før.
545 Jeg hadde ingensomhelst grunn til å tvile på at det var innstillingen, og det er jo blitt ganske kraftig bekreftet av de ting som foreligger. Dessverre ikke offentlig, før denne sak er behandlet.

Men således ville, som tidligere nevnt, oppstå den mest ulykkelige situasjon som
550 vårt land overhodet kunne komme ut for. For Tyskland og Russland ville da angripe Skandinavia med overlegen kraft, og Norden ville komme til å dele Polens skjebne. Det var i denne forbindelse - hvis regjeringen utleverte Norge til England og Frankrike - at det ble nevnt spørsmålet om en regjeringsdannelse og hjelp fra Tyskland, og det var det Raeder som antydte like overfor meg. Han
555 spurte: Hvorledes vil De da stille Dem, hvis regjeringen utleverer Norge til England og Frankrike? - Så sa jeg at det kan bli et stort spørsmål hvorledes vi da vil stille oss, om vi vil finne oss i en slik affære. - Og da nevnte jeg også dette med den ulovlige regjeringsdannelse og det ulovlige Storting. Jeg mente at det ville være den eneste måte da å sikre mot at Tyskland med full rett opptrådte som
560 erobrer i syd og Russland i nord; at kanskje Oslo og de andre store byer ble bombet o. s. v. Og om det endelige resultatet kunne det ikke være noen som helst tvil for en som skjønte noe av tingene. Så overmektig som Tyskland var, særlig sammen med Russland. Tyskland ville med overlegne krefter kjempet seg nordover fra

565 Danmark og gjennom Sverige. Man kan lese det selv i Reynauds erindringer. Han medgir jo sannsynligheten av at de allierte ville bli kastet ut av Skandinavia igjen at tyskerne, ved angrep over Sverige. Det som var sikkert, var altså at tyskerne ville kommet til Norge under de eventualiteter som forelå. Det var det
570 som var sikkert.

Og man ser jo at de defensive hensikter, de var på Tysklands side. Man ser det av Reynauds uttalelser, man ser det ikke minst av Hitlers uttalelser. Men man ser av de alliertes uttalelser, at der var de offensive hensikter til stede. Kynisk til
575 stede, om ikke så meget hos England, offentlig, så iallfall i høyeste grad kynisk til

stede hos de franske statsmenn, som uten hensyn til Norge og de små nasjoner ville besette vårt land og erobre de svenske malmfelter, besette våre havnebyer og besette også landet forøvrig. Det var jo slik saken lå an. Det er det samme som
580 jeg ga uttrykk for i det flyvebladet 8. april som ble sendt ut på grunn av minefeltene, og det står også i Reynauds erindringer at minefeltene måtte jo følges av operasjoner innover i landet.

Man tror her i Norge, at om tyskerne ikke var kommet 9. april, ville vi i 5 år ha
585 levet i salig fred her i landet. Det virkelige forhold er jo helt annerledes. Det virkelige forhold er at hvis tyskerne ikke var kommet 9. april, ville Norge vært en ødelagt krigsskueplass, og tyskerne ville sittet som erobrere og herrer, og russerne ville sittet som erobrere i Nord-Norge. Det er det virkelige forhold. Og hvis man ikke har tenkekraft nok til å forestille seg det, så får man la være. Da får
590 man jo dømme på det annet overfladiske grunnlag, men det er den kjennsgjerning som virkelig foreligger.

Tysk okkupasjon var i det hele tatt ikke tale om fra min side, langt mindre å gi råd og veiledning med en okkupasjon for øye. Jeg er heller aldri blitt anmodet
595 om slikt - muligens fordi jeg tydelig nok har latt merke at det kunne jeg ikke innlate meg på. Hva i all verden skulle man gi av militære råd her i Norge? Det måtte da være med hensyn til planene, med hensyn til operasjonenes utførelse, det kunne være. Men med hensyn til alminnelige militære opplysninger - de fantes jo i alle våre trykte skrifter. Hvis man f.eks. tar den svenske militære
600 litteraturforenings oversikt over den norske hærordning - det står mere der angående den norske hærordning og det norske forsvar enn de aller fleste norske offiserer selv vet. Og så tror man at tyskerne ikke har kjennskap til det! Jeg skulle ha forklart om Oslos havn og sendt meddelelser til tyskerne om Oslo havn. Og så tror man at tyskerne hvis de ville ha noen meddelelse om Oslo havn, skulle
605 spørre meg som ikke vet så meget om Oslo havn som en alminnelig havnearbeider. Det er klart at hvis de vil ha noen meddelelse om Oslo havn, så spør de de sittende konsulater i Norge og får detaljerte planer av havnevesenet i Oslo om Oslo havn. Den aksjonsplan som det tales om av Rosenberg i notatet, har jeg ikke hatt noe som helst med. Den gjengis forøvrig også i en helt annen
610 form i Rosenbergs notat enn i beretningen. Det må være andre som har fremsatt sin plan, men jeg har hverken av moralske eller militære grunner villet godta noe slikt som mitt navn er satt i forbindelse med. At man i det hele tatt skulle ville være med på noe slikt tøv som det der at man skulle utdanne nordmenn fra Norge - 100-200-300 nordmenn - og så skulle de tilbake til Norge og gå løse

omkring, og så skulle man fortelle dem hva de skulle gjøre i Norge etterpå, forstår jeg ikke.

620 Nei, det er akkurat som med denne selskapsreisen som også fremstilles som et ledd i hele denne sammensvergelse. Denne selskapsreisen kom ikke i stand på mitt initiativ, men på Scheidts initiativ, ikke slik som det fremstiles i beretningen heller. Det var en alminnelig selskapsreise med slike foredrag som Fuglesang nevnte. Jeg har jo lest et par dagbøker som disse folk førte, og man kunne vel også kanskje til nød skaffe de dagbøkene tilveie som de har skrevet.

625 Det hadde ingen verdens ting med slike planer å gjøre. Jeg vil i det hele tatt benekte at Nasjonal samling har utøvet noen som helst 5.-kolonne-virksomhet i Norge. Det er absolutt ikke tilfelle. Man kan gjøre med meg hva man vil, men mine medarbeidere som ærlig har arbeidet for Norges sak, skal man ikke behandle på denne måten. Det er en urett av groveste art mot disse mennesker.

630 Så fikk jeg gjennom Rosenberg og Lammers anledning til å komme til Hitler. Dagene husker jeg ikke, de er jo fastslått på annen måte. Raeder forestilte meg for Hitler, for Rosenberg var syk og lå til sengs. Jeg tror ikke han var til stede under vår samtale. Jeg kan ikke heller klart atskille hva der ble sagt den ene dag,

635 og hva der ble sagt den annen dag, men det som jeg talte med ham om, det var det som lå meg på hjertet, det var at det skulle komme til en ordning mellom Tyskland og England. Jeg fortalte om hva jeg hadde telegrafert til Chamberlain, jeg fortalte mitt syn på det hele, som Hitler også var enig i. Han uttalte at det hadde for ham vært en hjertesorg og den største skuffelse at han ikke kom til

640 noen ordning med det britiske rike. Han mente at han fra sin side hadde gjort alt, og at det som han hadde foreslått i det polske spørsmål, var en så rimelig ordning at det var kun ham med hans posisjon som like overfor det tyske folk, like overfor opphisselsen i Tyskland hadde kunnet våge å fremsette et slikt forslag til løsning. Han så på de ting som jeg hadde med, ganske flyktig, og la

645 dem til side og sa at foreløpig fikk saken ha sin gang, men senere ville han ta opp spørsmålet igjen.

Så begynte vi å tale om Norge, han var øyensynlig informert på forhånd om vårt arbeid her oppe, om vår kamp for nøytralitet o.s.v. Han kjente meget godt til

650 det, og han fremholdt da i de sterkeste ord at Tysklands interesse var Norges og Nordens nøytralitet. Han talte seg rent opp i ekstase da han kom inn på at denne nøytraliteten muligens ville bli brutt. Han sa at da ville Tyskland sette inn alle midler, og det kunne ikke være spørsmål om hva resultatet ville være. De

655 ville besette Danmark, og de ville om nødvendig også besette Sverige. De ville sette inn divisjon på divisjon. Jeg husker uttrykkelig som jeg nevnte i min redegjørelse, at han stoppet opp ved 16 divisjoner uten at det var annet enn en slik plutselig stans i en tallrekke. Iallfall var det det bestemte inntrykk som jeg fikk og som jeg også senere har fått, at Tysklands interesse var best ivaretatt ved
660 Norges og Nordens nøytralitet, slik som det også ligger i sakens natur. Hvorfor i all verden skulle de detasjere 400 000 mann med alt det de trengte av ressurser og holde dem velde fra hovedkrigsskueplassen hvis vårt land selv hadde kunnet sikre nøytraliteten. Han fortalte meg også senere - og det har han gjort 2 ganger -
665 Mussolini at Tysklands interesse var iallfall best ivaretatt ved at Italia holdt seg nøytral, og at det i høyeste grad ville komplisere den europeiske situasjon og kanskje bringe ulykke over Italia, hvis det gikk med i krigen. Det sa han sist til meg i januar.

670 Det skal i denne sak kastes opp alt smuss, og legaliserte tyske overløpere skal også komme med sine bemerkninger, slik som denne major som var med, og denne mannen fra propaganda-apparatet som skal fortelle hva Hitler har sagt om meg, slik som det ble referert av statsadvokaten i går. Hitler har aldri i verden kommet med en slik bemerkning om meg. Hitler kan til nød ha kommet med den
675 bemerkning om en annen mann, hvis navn jeg ikke vil nevne. Det besøk som det ble hentydet til, har ikke funnet sted i Berlin. Jeg var ikke i Berlin på den tid. Det er løgn alt sammen, det er usannhet, diktet opp av en mann som tror han skal kunne smiske for de nye makthavere, og som allerede var på god vei til å gjøre det også under det gamle styre. Den slags personer fortjener en ting, og det er
680 dyp forakt og ikke noe annet. Hitler nærte fra første stund av meget stor sympati for meg, og han bevarte den til siste stund. Jeg behøver ikke å fortelle hva han sa til meg da vi tok avskjed med hverandre. Det er hemmeligheter som skal gå i graven med meg. Men å komme her og ville fortelle meg at jeg var en Gummi-schweinchen som en skal blåse opp, behøver man ikke å gjøre. Man
685 behøver ikke å servere den slags for mennesker som har noen aktelse for seg selv. Det er skammelig løgn.

Hitler nærte den dypeste respekt for meg, en stor aktelse for meg nettopp fordi jeg varetok mitt lands interesse på den måte som jeg gjorde. Han ville ha meg til
690 andre oppgaver ute i Europa. Han sa jeg er glad når vi kan finne en mann som Dem som kan ivareta sitt folks interesse på den måten De gjør. Han respekterte meg for at jeg sa ham sannheten, og jeg fortalte om Rosenberg og disse

695 storfolkene der nede i Tyskland som ikke torde si til Hitler sannheten om Norge
mer enn en gang hvert kvartal med en liten bemerkning. Men det var meg som
skulle slå i bordet. Quisling De må slå i bordet like overfor Der Führer med
hensyn til Norges stilling. Hva er det for slags maner? Der skulle jeg - en
utlending - slå i bordet like overfor det tyske rikets representant i Norge og
700 forklare hvorledes det var. Hvorledes kunne jeg gjøre det? Nei, jeg holdt meg til
rent saklige ting, det er det virkelige forhold. De aller fleste i Tyskland var
forbitret over den tyske politikk i Norge, men de våget ikke å sette enten sin
stilling eller sin posisjon eller hva det var, inn for en virkelig kamp om det
spørsmål der. Det er saken.

705 Jeg talte med Hitler videre om de norske forhold. Han spurte om vårt partis
stilling, og han var meget forståelsesfull. Han sa jeg er østerriker, jeg er ikke
prøyser eller tysker, jeg ser annerledes på disse ting. En tysker skal sette det opp i
rubrikker og kolonner og summere, og så regner han ut at det er så og så mange
medlemmer, og det og det og det, det er avgjørende. Men det som er avgjørende,
710 det er den levende kraft, det er viljen. Han spurte om vi hadde Chancen til å
overta regjeringsmakten i Norge. Nei, sa jeg, det har vi ikke under de nåværende
omstendigheter, men det er mulighet for å få et par mann med i regjeringen,
som kunne stå som en garanti for nøytraliteten, sa jeg. Det er mulig at folk
begynner å bli urolige over situasjonen, det kan hende den utvikler seg på den
715 måten. Det ville han hilse med glede, sa han. At vi kom med i regjeringen, ville
være en bestyrkelse for Tyskland, og han gjentok flere ganger dette om Norges
nøytralitet og Nordens nøytralitet, understreket det på det kraftigste.

Så sa jeg at det som jeg fryktet i Norge, det var Polens skjebne. Ja, sa han, Polens
720 skjebne er fryktelig, men det har det selv fortjent. Så sa jeg at vi fryktet det
samme, vi fryktet at Finland og Nord-Skandinavia kan bli som den østlige del av
Polen og de andre som den vestlige del av Polen. Jeg ser også med gru på hva
som kan komme til å hende i Norden, sa Hitler. Han brukte det uttrykk: hva
det kan komme til å hende i Norden. Jeg ser med gru på det.

725 I forbindelse med det tok jeg opp spørsmålet om Finland og spurte om han ikke
kunne hjelpe til at det ble en ordning mellom Russland og Finland. Han var
meget bøs på Finland. Han sa at Finland hadde fornærmet Tyskland, de hadde i
leke villet ta imot deputasjoner i anledning jubileet for Finlands befrielse, og han
730 fant ingen grunn til å gjøre noe der. Jeg forsøkte å fremholde mitt syn på saken
og sa at Finland tross alt var et nordisk land. Det var bollverket for Norden. Det

er et land som fortjener sin nasjonale frihet og selvstendighet og fortjener å leve et selvstendig liv o.s.v. Han sa at han skulle gjøre hva han kunne, han lovte meg
735 det. Det er ikke for å skryte av meg selv, men jeg vil si at alt dette skriket i Norge med alle møter og avisartikler og alt det bråket, hva hjalp det Finland mot hva jeg på min stille måte kunne utvirke på den måte at det ble en ordning mellom Russland og Finland. Men allikevel skal jeg bli skjelt ut, og det skal brukes som et indisium mot en fordi man har gått inn og villet hjelpe Finland og gå med
740 våpenmakt inn i Finland, en skal være en landsforræder, en som har forsvoret sitt land til fienden. Slik er det på det ene og det annet punkt. Slik kan man gjerne dømme hvis man vil, men det er iallfall ikke overensstemmende med det virkelige forhold.

745 Når det anføres at Hitler den 14. desember 1939 på grunnlag av samtale med meg ga O.K.W., øverste krigsledelse, ordre om at det skulle treffes forberedelse til en norsk operasjon, hvilket ikke vil si at den norske operasjon skulle settes i gang, men at planen skulle utarbeides for en norsk aksjon, er dette noe som er meg komplett ukjent. Det fremgår iallfall av dokumentene at Hitler iallfall
750 minst 2 måneder før var fullt oppmerksom på betydningen av det norske problem, og jeg må åpent si at det forbauser meg at slike planer ikke tidligere var utarbeidet. Jeg kan ikke forstå det simpelthen ut fra et militært synspunkt. Det hadde vært så meget tale og diskusjon etter den første verdenskrig om besettelse av Norge og Danmark fra engelsk side og fra tysk side. Fra engelsk side forelå en
755 plan om besettelse av Danmark og landgang i Pommern og å ramme Tyskland fra nord: Det har vært offentlig diskutert i en plan fra Lord Fischer og fra det øverste admiralitet, det forelå alt sammen. At Tyskland ikke skulle ha utarbeidet disse planer, det forekommer meg helt forbausende. Hvis det virkelig er tilfellet, må jeg si at det er absolutt en militær forsømmelse. Det hadde jeg ikke trodd.
760 Det har jeg også gitt uttrykk for i min redegjørelse, da jeg ikke var kjent med dette, at jeg kunne ikke tenke meg annet enn at de det hadde gjort.

Min samtale med Hitler hadde jeg i grunnen inntrykk av var en sonderende samtale. Han ville prøve meg på forskjellige punkter. Han var ikke inne noe
765 direkte på dette med aksjon i Norge, på ingen måte. Han talte en gang om Østerrike, ikke bare i forbindelse med den måte å se på tingene. Han sa jeg er østerriker og oppga mitt eget land for Stor-Tyskland, sa han. Så sa jeg at Norge og Østerrike er ikke det samme. Østerrike er en del av Tyskland, men Norge er en selvstendig nasjon. Han sa at Østerrike hadde også en stolt historie. Det er
770 det eneste forsøk han gjorde i retning av kanskje å få meg litt innpå. Ellers har jeg

aldri merket noen slike ting. Tvertimot merket jeg den fulle respekt for at jeg har hevdet Norges interesse uavkortet likeoverfor ham, jeg har aldri merket noe annet. Det er det virkelige forhold.

775

Altså hva der har gitt Hitler innskytelse til å gi denne ordre den 14. desember 1939 om at nå skulle planen utarbeides til forberedelse av en aksjon mot Norge - den ble først ferdig noen måneder etter, det tar lang tid, 2-3 måneder etter var den ferdig - det har ikke jeg hatt noe som helst med. At jeg ved min

780

tilstedeværelse har gitt ham en impuls til det, kan jeg ikke dømme noe som helst om. Da må det være om man vil forsynets hånd som har spilt inn. Jeg har iallfall ikke med noen som helst utilbørlige ord bidratt til det, absolutt ikke. Bare 5

785

dager senere ga den franske statsminister Daladier ordre om at nå skulle ekspedisjonskorpset forberedes som skulle gå gjennom Finland og besette Norge. 5 dager senere, den 19. desember, ga den franske statsminister ordre om ekspedisjonskorps som skulle besette Finland og de svenske malmgruber og dermed Norge. Jeg mener her at det var et samspill av begivenheter - man kan kalle det hva man vil. Et politi ville aldri tale om forsynets uransakelige veier, man ville si at her er noe fanteri. Jeg tror at det er det motsatte. Jeg tror at her har man ubevisst vært et forsynets redskap for å redde Norge fra den største ulykke som kunne ramme det, nemlig å bli krigsskueplass, bli erobret av Tyskland i syd og Russland i nord, og ikke bare Norge, men Sverige og hele Norden. Man kan tro hva man vil.

790

795

Om den stakkars Hagelin vil jeg si at jeg kjenner ikke hans forhold nærmere. Det er mulig at han har vært engasjert i disse ting. Har han vært det, så vil jeg si at han har på en måte bidratt til å avhjelpe denne forferdelige ulykke fra Norge.

Det er min mening om det. Det er en illusjon som jeg nevnte, å tro at om 9. april ikke var kommet, hadde Norge kunnet leve 5 år i fred. Det var blitt besatt av

800

England og Frankrike. Allerede i februar og senest 19. mars traff England og Frankrike bestemmelse om å legge ut minefelter og gå inn i Norge og Sverige, og Tyskland var kommet der umiddelbart etterpå, og hadde gjort rent bord i Norden. Hvem er det som har noe militært skjønn som kan tvile på det?

805

Tyskland hadde 190 divisjoner klare på vest-fronten, 60 divisjoner klar i reserve til å gå mot Skandinavia. Jeg trodde de skulle besette Danmark på 2 dager, de besatte det på 6 timer. Det var ingen sak for dem å gå inn i Sverige, arbeide seg oppover Sverige og ta dette land, ingen sak. Det ville bare blitt elendighet og ødeleggelse.

Når jeg hører våre militære snakker om mobilisering, vil jeg si: hva er det for snakk? Hva er det for noen militære? 7000 mann militære mobilisert i det sydlige Norge, spredt langs vår vidstrakte kyst og ut over landet, og så hadde man i løpet av 10 dager mobilisert 20 000 mann mens fienden står i landet, hva
815 er det for militær sakkunnskap. Med all aktelse og hengivenhet for mine gamle kamerater, hva er det for noe? Når det kommer 16-20-30 tyske divisjoner og bomber oss sønder og sammen? En tysk oberstløytnant sa den 9. april at vi vil bombe Oslo. Jeg sa til ham: «Hvorledes kan dere finne på en slik tanke?» Ja, det hadde de gjort hvis engelskmennene og franskmennene var kommet inn i
820 landet. Hitler sa til meg - det var en gang før da jeg uttalte at jeg var redd for Sverige, at det på grunn av oppfordring fra Nygaardsvold-regjeringen skulle marsjere inn i Norge - Hitler sa: «De kan være ganske rolig, hvis svenskene rører seg, så vil den neste dag Malmø, Stockholm og Gøteborg ligge i grus».

825 Så vil jeg nevne - jeg nevnte det ikke forrige gang, men jeg vil nevne det i dag - at jeg uttalte: «Det er jo store og folkerike byer». Da sa han: «Det gjør ingen verdens ting». Jeg mener - og det er forhistorien for 9. april - at jeg uten å vite det har vært - man kan kalle det hva man vil - på en eller annen måte vært flettet inn i begivenhetene, slik at denne uhyrlige ulykke er blitt avvendt fra Norge og
830 Norden. Jeg har ikke trukket konsekvensen av det jeg visste på forhånd. Jeg visste altså at slik var det, det har jeg sagt så mange ganger. Men som nordmann kunne jeg ikke trekke konsekvensen av det og si til tyskerne: kom og besett landet før de andre kommer. Det kunne jeg ikke gjøre. Noen preventiv okkupasjon har jeg aldri gått inn for, har det aldri vært tale om heller. Denne
835 okkupasjon fra Tyskland er kommet som en motforholdsregel mot en alliert okkupasjon.

Jodl som er nevnt her, har jeg truffet en gang. Det er en meget bra og dyktig kar. Han er den som i virkeligheten har ledet de tyske operasjoner. Jeg traff ham for
840 et par år siden. Vi snakket om de norske forhold. Det var ikke tale om at vi hadde sendt noen meddelelse, på ingen som helst måte. Han sa at vi var truet i Norden, vi var dødelig truet i Norden, derfor måtte vi gå inn. Jeg er overbevist om at det var Hitlers standpunkt absolutt, for det har han gjentatte ganger gitt så sterkt uttrykk for like overfor meg at det kan jeg absolutt ikke tvile på.
845 Hvorvidt altså marinen næret ønske om å få støttepunkter i kampen mot England, det kan jeg ikke dømme om. Det er en annen sak. Det fremgår jo forøvrig av Raeders rent militære uttalelser sammen med Keitel og Jodl at det var utelukkende defensive hensyn som gjorde seg gjeldende. Det var for å hindre

850 at England setter seg fast i Norge og dermed får makten i Sverige og kan beherske Østersjøen og det øvrige Norden. Det er de defensive hensyn som kommer frem i Raeders betraktninger, men at det var tilfellet hos Hitler, det er min absolutte overbevisning.

855 Jeg er sikker på at historien kommer til å se annerledes på disse ting når alt blir helt klarlagt, og man kunne jo forsåvidt være fristet til å si: Det er meg som har gjort det, det er meg som overbeviste ham om at de måtte gå til Norge, det er meg som fikk ham til å gjøre dette. Det var meg som reddet Norge og Norden fra å bli besatt av engelskmenn og franskmenn og bli utsatt for dette. Men det er
860 ikke tilfellet. Det er ren og skjær tilfeldighet som gjorde at dette spillet løp på den måten der. Man kan tro hva man vil, men slik er det. Jeg har ikke gitt noen meddelelser av militær art til tyske myndigheter. De eneste jeg har talt med av tyske myndigheter, det er Hitlers adjutant og en annen oberstløytnant, hva han het, husker jeg ikke. Jeg har aldri gitt noen meddelelser som står noe som helst i
865 strid med hva en norsk offiser eller norsk militær kan si, eller på noen som helst måte gå ut over hva man skal ta ut av en hvilken som helst håndbok. Man skal ha gitt meddelelse om Oslo havn, om kanoner i Narvik, jeg skulle ha gjort det. Hva andre har sagt på grunnlag av mine uttalelser av politisk art, det kan jeg ikke dømme om, og det tar jeg heller ikke noe ansvar for. Jeg har i mine samtaler med
870 tyskerne ikke gjort noe som helst utilbørleg. Jeg har på beste måte varetatt mitt lands interesser i enhver henseende, og jeg er på min måte blitt et redskap som hjalp til at Norge og Norden slapp fra den største ulykke som kunne ramme dem, selv om det norske folk i sitt store flertall i dag ikke forstår det. Det er jo alltid så vanskelig å forstå at noe kunne vært tusen ganger verre enn det som er
875 skjedd.

Scheidt har skrevet en beretning, som også er kommet som bilag her, en beretning om mine samtaler med Generalstabten. Det ble nevnt av forsvareren at det er et produkt som er skrevet lenge etterpå. Det var meg som kritiserte den
880 måte tyskerne var gått frem på, og det ble satt opp av Scheidt antagelig for å brukes mot de militære. Jeg har ikke hatt noen som helst konferanser med Generalstabten. Jeg hadde ikke idé om hverken når aksjonen skulle skje eller med hvilke styrker den skulle skje eller hvorledes den skulle skje. Hvis det hadde vært gått frem slik som bolsjevikene gjør det, hadde de gjort det på den måten at de
885 hadde tatt med meg, de hadde tatt meg med til og med i ledelsen, og de hadde sagt: «Nå kan De lede denne aksjonen, De kjenner landet, og De kan også de militære saker, nå kan De lede aksjonen. De får de og de styrker til disposisjon.»

Slik hadde bolsjevikene gått frem. Da tyskerne kom, hit opp, kom de ikke
890 engang og hilste på en og snakket heller ikke med en. Da måtte det ikke egentlig
være noen særlig forbindelse. Scheidt har satt opp et memorandum, eller hva
man vil kalle det, som er sendt som bilag til denne rapporten om mine samtaler
om hvorledes man burde gått frem, og hvorledes jeg har rådet til at man skulle
gå frem i Oslofjorden. Det er ganske riktig at jeg har sagt noe slikt om disse ting,
895 men jeg har sagt det lenge etterpå.

Jeg har kritisert tyskerne, jeg har sagt til dem: Hva er det for vanvidd at dere
sender en slagkrysser inn i Drøbaksundet, hvor ethvert menneske vet at det
ligger torpedobatterier som er nødt til å treffe, istedenfor å gå i land i
900 Skjebergkilen som har vært landgangsplass i årtier, kjent av alle som har hatt
noen som helst berøring med militære saker, istedenfor å gå i land på vestsiden
av fjorden, istedenfor å gå ned på Gardermoen, istedenfor å gå ned på Mjøsa?
Istedenfor å gjøre dette kjører dere med engang inn med en slagkrysser som går
til bunns, og dere ødelegger dermed deres aksjon. Jeg sa: Det er militært sett så
905 grove feil at det er uhyrlig. Dette skrev Scheidt opp som min samtale med
Generalstaben for å gjøre større effekt. Jeg vil ikke si noe vondt om Scheidt.
Scheidt er på mange måter en bra kar, en mann som har en ulykkelig kjærlighet
til Norge på sin måte. Han ble fullstendig knust den 15. april, fullstendig knust.
Han var en fullstendig knust mann i enhver henseende. Hele denne rapporten
910 er som sagt skrevet også ut fra det synspunkt å stille meg frem for å få Terboven
vekk her fra Norge. Derved kom kanskje også dette Quisling, Quisling, Quisling
frem. Dette har jeg altså ikke hatt noe med å gjøre.

Jeg kan ta punkt etter punkt frem som jeg absolutt ikke har noe som helst
915 kjennskap til. 200 000 gullmark skal jeg ha fått. Jeg har aldri sett en gullmark. Jeg
har fått noen penger av Hagelin, som jeg måtte gå ut fra var hans på en redelig
måte, og som han også har fått tilbake for den aller største del iallfall. Lignende
ting forekommer til stadighet. Jeg skulle ha underrettet dem om forskjellige
ting. Quisling var bekymret over situasjonen og reiste til Berlin og oppsøkte der
920 Führer for å fortelle ham det og det. Jeg har fortalt hvorfor jeg reiste til der
Führer. De er gått inn i problemene ut fra et helt annet synspunkt enn det som
jeg har gått ut fra. Det er den virkelige kjensgjerning.

Jeg hadde ikke noen som helst anelse om aksjonen den 9. april, når den kom.
925 Det første sikre tegn på at aksjonen ville komme, fikk jeg, som jeg nevnte, da
«Rio de Janeiro» eller hva den het, gikk under ved Sørlandskysten, og der var

kjøretøyer og hester ombord. Da skjønte jeg at det ikke kan være annet enn Norge disse er bestemt for. Den 8. april, da mineutleggingen kom, visste jeg at
930 da kommer også engelskmennene og franskmennene, og da kommer tyskerne etterpå. Jeg visste også at de hadde kontrolloffiserer i de forskjellige konsulater i Norge, og de hadde soldater i Norge, og de hadde bedt om planer over banen ved Narvik av hensyn til høyden i tunnelene for å frakte kanoner, og jeg visste at de søkte å smugle inn franske generalstabsoffiserer i Nasjonal Samling osv., osv.
935 En rekke slike ting visste jeg. Jeg visste med sikkerhet at engelskmennene og franskmennene ville besette Norge. Det lå i sakens natur at det ville de gjøre. Likeledes lå det i sakens natur at tyskerne ville komme etterpå. Det var altså en kjensgjerning at tyskerne ville komme her før eller senere til Norge.

940 Det som det da gjaldt for oss å hindre, var at tyskerne og russerne kom som erobrere og ødeleggere. Det kunne ikke jeg som nordmann ta den fulle konsekvens av. Jeg kunne bare si det som jeg sa og har sagt, og det er ikke på min foranledning, ikke på min direkte foranledning, at tyskerne kom som de kom. Tyskerne kom noen få timer før de allierte var her, noen timer etter at de allierte
945 hadde lagt ut sitt minefelt, og noen få timer før de allierte ekspedisjonskorps kunne lande. De måtte snu i Nordsjøen, det er det virkelige forhold. Man kan dømme hvorledes man vil, men jeg har i denne sak gjort en stor og fedrelandsk gjerning, det er min absolutte overbevisning.

950 Så kom 9. april. Jeg vil også innskyte en ting, skjønt jeg i ikke liker å snakke om slike ting, at jeg fra midten av januar 1940 og hele tiden utover var meget syk. Jeg har nevnt det ganske flyktig i min redegjørelse, og det er meg imot å tale om slike ting som kan ta seg ut som unnskyldning, jeg har hatt nok av det at jeg i retten har fått bebreidelser i den retning. Jeg er for stolt til å nevne svært meget
955 om slike ting, men det er et faktum at fra midten av januar 1940 og utover var jeg ytterst alvorlig syk. Jeg ble behandlet av overlege Scheel, som først trodde det var lungebetennelse, men siden viste det seg å være nyrebetennelse på begge sider, og siden viste det seg å være bihulebetennelse. Jeg klarte å komme meg opp igjen, men måtte igjen til sengs og var syk hele tiden mer eller mindre fremover.
960 Jeg hadde stadig tilbakefall utover i månedene, helt til det våren 1940 ble oppdaget at grunnen i virkeligheten var en kjevebetennelse som jeg ble operert for. Jeg ønsker ikke på noen som helst slags måte at dette skal tas som en unnskyldning, jeg vil bare ha sagt fra. Det er iallfall en ting som kan oppklare på en måte at noen aktiv deltagelse med å sende meddelelser har ikke jeg for min del
965 vært i stand til å utøve. Også i april dagene - jeg nevnte det ganske kort for

politiet, men jeg fikk inntrykk av at de straks betraktet dette som en utflukt -
følte jeg meg meget syk. Jeg ønsker som sagt ikke på noen som helst måte at
dette skal tas som en unnskyldning. Jeg vil bare si det som en historisk
970 kjensgjerning som man kan slå fast hvis man ønsker det, hvis ikke kan man la det
være.

Den 7. april holdtes dette rådsmøtet i Nasjonal Samling. Jeg vet ikke om det er
nødvendig å forklare noe mer om dette, det var et helt ordinært rådsmøte, hvor
975 jeg uttalte meg om situasjonen som jeg så den, og hvor deltagerne reiste til sine
hjem etter at rådsmøtet var avsluttet. Så vidt jeg vet, var de innkalt i god tid på
forhånd som ved de vanlige kvartalsmøter vi hadde. Det har i lang tid, i alle disse
okkupasjonsårene, gått for å være et konspirasjonsmøte, det har vært brukt mot
oss utallige ganger i underhåndsagitasjonen, at på dette møtet ble planen lagt til
980 at nå skulle det dannes regjering, nå hadde de forbundet seg med tyskerne, og nå
skulle det skje. Dette var forrædernes siste konsilium. Likeledes var det et
flygeblad i Bergen som ble brukt mot oss, og som jeg for første gang hadde
anledning til å se nå under saksbehandlingen, et ganske ordinært flygeblad,
utstedt av en nyutnevnt fylkessekretær, altså en temmelig underordnet
985 funksjonær, som oppfordret hirdmennene til øket aktivitet, noe som ikke har
noen som helst direkte forbindelse med de saker som vi her behandler. Dette
flygeblad har også gått rundt i propagandaen som et stort nummer, et meget
stort nummer mot oss i Nasjonal Samling.

990 Den 8. april kom utleggelsen av de britisk-franske minefelter. Jeg var straks klar
over hva det betydde. Den 6. april hadde utenriksminister Koht holdt en tale i
Stortinget, der han hadde sagt at det var ingen av de allierte som hadde øvd noe
trykk på Norges nøytralitet. Det visste han meget godt var en usannhet som han
hadde fortalt det norske folk. Han visste godt at Lord Halifax hadde forlangt at
995 gjennommarsj-paragrafen skulle respekteres. Han visste godt at det hadde vært
påtrykk fra begynnelsen av januar om gjennommarsj til Finland, og han hadde
selv - om ikke i lommen, så antagelig i sin mappe - noter fra den engelske og
franske gesandt om at de ikke lenger ville respektere Norges nøytralitet. Han
uttalte videre at i det øyeblikk de allierte gikk til et slikt skritt og avskar ferdelsen
1000 i de norske farvann, er Norge i krig. Hvem var det som kunne utlegge det på
annen måte enn at i det øyeblikk de allierte går til det skritt, er Norge i krig med
de allierte? Det sa vår utenriksminister til det norske folk den 6. februar.

Lagmannen: De mener vel den 6. april?

Quisling: Jeg har ikke alle disse dokumenter, jeg har ikke hatt anledning til å samle mine papirer og se på disse ting i sammenheng. Jeg må ta disse ting for den aller vesentligste del etter hukommelsen, man får ha meg unnskyldt om jeg
1010 husker feil. Denne gangen var det jo en forsnakkelse. Altså, den 8. april kom mineutleggingen, som skulle følges av besettelse av en del norske havner, hvilket er ganske klart uttalt av den franske statsminister. Mineutleggingen skulle følges av en ekspedisjon inn i landet. Det står ganske tydelig i Reynauds memoirer, og det er noe som enhver vil måtte forstå. Han sier, at som man har sett, var det
1015 ikke til å unngå at et slikt foretagende måtte følges av operasjoner på land, hvis endelige mål var malmgruvene, altså de skulle helt inn i Sverige, de skulle besette Sola, Stavanger, Bergen, Trondheim, Narvik, Kirkenes og marsjere inn i Sverige, det var de alliertes plan, derom er det ingen tvil. De første fartøyer som de sendte var for svake. De ble nødt til å snu midt på Nordsjøen på grunn av de tyske
1020 flyangrep.

Jeg mener at enhver som hadde virkelig militær forståelse, måtte skjønne dette, og enhver som hadde politisk forståelse, burde skjønne at nå måtte det i Norge dannes en ny regjering. Vi sendte ut et slikt flygeblad, og jeg pekte på Polens
1025 skjebne. Jeg pekte på at Nasjonal Samling skulle danne regjering. Jeg vil si at dette kanskje var en selvovervurdering i og for seg som kanskje ikke var riktig, men det var jo slik at alle de forsøk vi hadde gjort, hadde strandet. Alle de beste menn i landet som jeg hadde snakket med, hadde bare trukket på skulderen og skjøvet det ut, den ene hadde det møtet og den annen hadde det møtet osv. Den
1030 ene etter den annen av våre beste menn avviste oss. Hva skulle man gjøre? Vi sendte ut dette flygeblad. Det hadde ikke noe med vår regjeringsdannelse 9. april å gjøre, det var et krav som vi mangfoldige ganger tidligere hadde fremsatt, fremkalt av minefeltene som ble lagt ut den dagen, og hvis konsekvenser enhver som har militær forstand, burde forstå, og ta konsekvensen av også.

1035 Jeg vil så nødig tale vondt om mine tidligere kolleger i Generalstab, men det jeg vil fortelle, belyser jo saken. Da jeg gikk hjem fra kontoret den 8. april, møtte jeg en avdelingssjef i Generalstab. Han gikk hjem og skulle spise middag akkurat som på en vanlig arbeidsdag. Jeg spurte: «Hvorledes ser dere nå i
1040 Generalstab på situasjonen?» «Tja, tja, tja.» På den måte var de. De var lammet, paralyisert ovenfra alle sammen. Det var delvis offiserenes skyld, men først og fremst de ansvarlige politikeres skyld. Offisersstanden var også fullstendig paralyisert. Den 8. april om aftenen, da jeg reiste hjem, så jeg

1045 offiserene gå til Militære Samfund, de skulle da høre et foredrag om det antikke
Rom. Kongen var også der. Jeg sier ikke dette som en bebreidelse mot
offiserene, det er urettferdig å si det som bebreidelse mot dem, men jeg sier det
for å vise hvordan hele vårt samfunn var paralyisert, var demoralisert i det
øyeblikk hele vårt folks eksistens sto på spill. I det øyeblikk da enhver som hadde
1050 en militær hjerne, måtte forutse at i morgen er de engelske og franske
ekspedisjonskorps i land, i det øyeblikk sitter man utover kvelden og prater.

Jeg har selv sagt det til offiserene mange ganger: «Her sitter dere og ser på
verdensbegivenhetene akkurat som på en kino, men dere er ikke med selv.» Jeg
1055 har forsøkt i et par foredrag i Militære Samfund å rive dem opp. Jeg hadde jo
mange venner til tross for hva statsadvokaten sa, og til tross for hva det påståes,
jeg hadde mange innflytelsesrike bekjente, og uten å skryte av meg selv vil jeg si
at jeg hadde meget stor anseelse i offisersstanden. De kan tro hvad de vil, det er
iallfall det virkelige forhold. Jeg forsøkte som sagt mange ganger å rive dem opp,
1060 å få dem til å forstå at det som de drev på med, bare var papir og uvirkelighet,
ikke det levende liv, og at de var ansvarlige for dette i første rekke. Da jeg reiste
hjem om aftenen den 8. april, kjørte jeg sammen med en stortingsmann, og det
var det samme pratet, samme uvirkelige tale. Det var akkurat som om det ikke
var her det hendte dette, men det var noe som hendte på en annen klode. Det
1065 var en bra mann, en utmerket mann i enhver henseende denne
stortingsmannen, men at faren var innpå oss, nei det forsto han ikke. Jeg hilste
på kommanderende general og kommanderende admiral og reiste hjem.

Så fikk jeg disse anmodningene om å reise velde. Det tiltalte ikke meg. For det
1070 første er jeg ikke den som flykter unna når det gjelder, men de ba meg så
inntrengende om det. Når man først skal skryte av seg selv, kan jeg si at også i
Russland gikk jeg aldri med våpen, selv ikke blandt banditter og alt det som jeg
var borte i der. Jeg har aldri båret en pistol i Russland. Jeg tenkte heller ikke å
reise hjemmefra nå, men siden mine tilhengere ba meg så inntrengende om det,
1075 reiste jeg da først ned på Astoria og så på Continental, det er mulig at det her
foreligger en forveksling hos meg. Jeg hadde vært på Astoria et par dager i
forveien. Hvis man vil tillegge dette en veldig stor betydning og si at dette er et
tegn på at jeg farer med snakk og utilregnelighet, står det helt åpent. Forholdet
er kanskje at jeg var innom der dagen i forveien eller et par dager i forveien med
1080 far til Franklin Knudsen som bodde der, og vi spiste da noen smørbrød. Dette
trodde jeg og tror jeg fremdeles var samme dagen, men det kan meget godt
hende at det ikke er tilfellet.

1085 Iallfall kom jeg til Continental om aftenen og tok inn der i noen værelser etter Franklin Knudsens anvisning, som kjente hovmesteren eller en annen mann og skulle bestille værelser i sitt navn. Jeg gikk opp og la meg i et av værelsene som var der. Det var 2-3 umøblerte værelser ved siden av et forværelse, og der lå Franklin Knudsen. Der opplevde jeg den 9. april, jeg opplevde den ved
1090 flyangrep og flysirener. Det var bent frem et fly som gikk kloss over der og skjøt på taket av Scalahuset. Jeg har forklart nærmere i min redegjørelse hva det da foregikk, og noe vesentlig har jeg ikke å tilføye. Det kom forskjellige NS-folk til stede, og jeg selv var opptatt av mine tanker.

1095 Jeg måtte jo etter alt som var gått forut, se på dette på en eiendommelig måte. Jeg så på det likefrem som en gudsdom. Man kan si hva man vil om det. Her skal jeg dømmes, men hvem er det som har skylden? Det er det norske folk som har skylden, det er det norske folks ledere som har skylden. Det norske folk kan ikke si seg fri for skylden for 9. april. Men det vi kan hevde, vi i NS, er at vi har gjort
1100 hva det sto i menneskelig makt å gjøre for å hindre det. I 10 år hadde jeg arbeidet for å hindre dette. Jeg ofret alt for å hindre det. Man kan snakke om maktsyke o.s.v., det benekter jeg at jeg har hatt, man vil forstå av hva jeg har forklart at det ikke kunne foreligge. Hadde jeg hatt det, da kunne jeg ha gått inn i et av de andre partier, jeg kunne ha vært statsråd, stortingsmann o.s.v., jeg kunne ha vært
1105 blant disse store menn som, som statsadvokaten sa, utkjemper sin kamp i Stortinget, men etter min mening var det teaterriddere i trepanser og tresverd som kjempet der, og når de så en virkelig i panser og plate og med sverd, var det å slå ham ned og stene ham og ikke noe annet. I 10 år hadde vi kjempet mot dette. Jeg hadde sett det komme, for meg var dette en abc, jeg hadde sett det på
1110 grunn av - man kan la være å bruke uttrykket profetisk - det jeg hadde gjennomgått i Russland, og der var det som et dogme at dette ville komme. Jeg hadde levd i Russland og var innstillet på dette. Vi hadde kjempet mot det på beste måte, gjort hva vi kunne for å forhindre det, og så kom det likevel over Norge på den forferdeligste måte. Og så tror man at jeg er en landsforræder, en
1115 landssviker! Jeg undres på hvem som var blant de ulykkeligste mennesker den dagen, den 9. april? Og så disse militære som fjamset omkring og laget sitt militære tøv, det er ikke noe annet. Og så en regjering som hadde på sitt program at i tilfelle Norge trekkes inn eller søkes tukket inn i krig, skal arbeiderne oppfordres til generalstreik og motstand mot krig i enhver form. Denne passus
1120 har jeg visst tilfeldigvis her.

Lagmannen: Har tiltalte noen oversikt over hvor lang tid han må ha for å bli ferdig?

1125

Quisling: Jeg må få lov til å bruke den tid jeg trenger. Jeg har brukt 5 år til å kjempe for Norge, og jeg må da få lov til å bruke en viss tid til å klargjøre disse forhold.

1130 Lagmannen: Jeg bare spurte. Det har nemlig en viss interesse for rettens arbeidsplan.

1135 Quisling: Jeg har ikke skrevet noen ting, har ikke noen notater, jeg bare forteller etter som det faller meg i hodet. Regjeringen ville oppfordre arbeiderklassen til generalstreik og til å gjøre motstand mot krig i enhver form. Det var dens programpost på den ene siden. Jeg hadde forgjeves forsøkt å bekjempe dette, ta det opp slik som jeg har tatt opp en rekke andre saker. Det var til ingen nytte. Det samme ble til og med bekreftet av regjeringens forsvarsminister i Stortinget i 1936. Det norske arbeiderparti ville i tilfelle av at Norge søktes trukket inn i
1140 krigen, oppfordre til generalstreik, til motstand mot krig i enhver form.

Som forsvarsminister tok jeg flere ganger opp dette spørsmål i forbindelse med forsvarssaken, også under selve forsvarsdebatten. Til tross for Stortingets uttalelse i 1932 bibeholdt partiet denne programpost, som egentlig er en
1145 kommunistparole, diktert av Moskva. Og under trontaledebatten i 1936 uttalte partiformannen, fungerende forsvarsminister, statsråd Torp: «Jeg vil allikevel fremholde at regjeringens og regjeringspartiets stilling til militærvesenet er kjent, og vi har ikke endret noe i vårt prinsipielle syn i så henseende.»

1150 Tro på det arbeidende folk Jeg vil få lov til å tilføye, at når jeg taler mot disse folk, så taler jeg ikke mot arbeiderne; jeg har alltid holdt på det jevne, arbeidende folk, det har for meg vært kjernen i det norske folk, som jeg har likt best og som jeg alltid har holdt meg til som ærlige og redelige mennesker i det norske folk. Jeg taler heller ikke mot arbeiderpartiets program i og for seg, men jeg taler mot
1155 de folk som har bedradd det norske folk og ført det ut i denne ulykken - de folk som skulle sitte på denne tiltalebenk istedenfor meg.

Jeg hadde ikke noen annen tanke den 9. april enn å se på hvorledes det ville utvikle seg. Jeg hadde ikke noen avtale med Hitler om å danne noen regjering i
1160 Norge og opptre som en Kuusinen eller på annen måte. Hvis tyskerne hadde

opptrådt som bolsjevikene hadde gjort og vi hadde vært som et kommunistparti, da hadde situasjonen vært en ganske annen, og da hadde Norge i løpet av ganske kort tid vært nedkjempet og vært nasjonalsosialistisk og et ledd i det store tyske rike. Det kan man være temmelig sikker på.

Men det er ikke slik det var. Det som jeg tenkte på, det var at nå er tyskerne kommet her, og nå kommer de som erobrere, nå kommer de som erobrere fordi engelskmennene og franskmennene er kommet her før, og de kommer til å bruke denne erobrerretten, og vi har ingenting å stå imot med. Vi trodde at de andre var vekk. Man kan si hva man vil, det var vår oppfatning iallfall. Vi ringte til Slottet og fikk vite at kronprinsparet var reist til Sverige. Vi forsøkte forgjeves å få forbindelse med de andre. Med de militære myndigheter fikk vi ingen forbindelse, vi hørte ingenting, og etter lange overveielser besluttet vi å danne regjering og utsende den erklæring som vi sendte ut.

Jeg mener at det var både en rett og en plikt under de forhold som forelå. Det var ikke vår hensikt dermed å gjøre noe statskupp i Norge, på ingensomhelst måte. Det kan man jo se av vår senere virksomhet, den var jo meget forsiktig og spak så å si. Hadde man skullet gå frem etter et program, med et målbevisst program for øye, da ville man vel ha gått frem på en annen måte. Ikke forberedt var det på noen som helst vis. 5 av de ministre som var satt opp, var utenfor Oslo, derav var det 2 som nettopp hadde vært i Oslo. Det var 2 som vi var usikre på om vi i det hele tatt kunne få fatt på, nemlig Hvoslef i Finland og Lie i Danmark.

Det var i det hele tatt ingen forberedelse, det var en improvisert regjeringsskommisjon, som vi forsøkte å stable på benene for å få en motvekt mot okkupasjonsmakten og for å vareta de norske interesser - det og intet annet. Det var det som lå meg på hjertet, det var en fullstendig nødhjelpaksjon. Og at det skulle være noen fordel for meg - man kan si det spydig etterpå. Man tenke seg i den øyeblikkelige situasjon at det skulle være noen fordel for meg å gjøre dette! Hva i all verden, hvilken fordel skulle jeg ha av det å stille meg i bresjen og ta på meg dette arbeid? Det var ikke annet arbeid enn det som jeg skriver i min redegjørelse, at når en skute holder på å gå under i brenningen, så springer den første og beste til, som tror han kan greie det, og tar styret i siste øyeblikk, når skipperen og losen er borte. Det var ikke noe annet.

Hvilke heder, hvilken maktsyke som der skulle gi seg utslag - det er helt

uforståelig. Det var jo bare å påta seg vanskeligheter i enhver henseende. Hvis jeg derimot ventet, da måtte jeg kunne si meg selv: hvis dere venter, da kommer chansen, da må chansen komme - hvis det var den man lå og lurte etter.

1205 Jeg var jo ute i byen og så på stemningen - det som vakte slik munterhet her i salen, da det ble nevnt. Men jeg hadde også interesse av å se hvorledes det så ut i byen, og der var kolossal forvirring. Ingen visste hva det gjaldt og hva de skulle gjøre. Ingen myndigheter visste hva de skulle ta fatt på, bankene ville lukke, funksjonærene og arbeiderne begynte å bli sagt opp osv. Det forelå etter min
1210 oppfatning absolutt en nødstilstand, hvor man hadde plikt til å gripe inn - den som trodde seg å ha evnen til det. Jeg mener ikke at en hvilken som helst skulle gripe inn i en slik situasjon, men jeg var nå ingen hvilken som helst. Vi var et politisk parti, en politisk organisasjon - man kan si så ubetydelig som man vil ha den redusert - men vi hadde iallfall den gang minst 15 000 medlemmer ut over
1215 landet og mange brukbare folk, ikke bare krapyl og bunnfall. Det er ikke holdbart. Vi hadde fullstendig nok til å ivareta en regjeringsmakt.

Og hvorledes var det med de andre? De reiste og rømte i alle retninger, de forsvant i alle retninger. Vi var de eneste som satt igjen i byen og kunne på en
1220 måte ivareta landets interesser. Jeg følte meg - jeg vil ikke si kallet til det - men jeg følte en plikt til å gjøre det, absolutt en plikt til å gjøre det, akkurat som man føler plikt til å gripe inn, når det rår fullstendig forvirring i en sal og folk begynner å slåss og slå i stykker møblementet. Da føler de folk som bevarer besindigheten plikt til å gripe inn og holde styr på det.

1225 Jeg så ikke på det på noen annen måte. Noen maktsyke eller tanke på endelig maktovertagelse var ikke til stede hos meg i det øyeblikk, og det samme tror jeg også var tilfelle med de andre som var til stede. Ytterst betenkelig var det jo med hensyn til et slikt skritt. Men jeg tok det skritt, og jeg underrettet den tyske
1230 minister om det. Hvorledes det er foregått og de nærmere detaljer der kjenner jeg ikke til. Jeg fant det rett å underrette den tyske minister, for at det ikke skulle bli komplikasjoner.

Noen føling med tyske militære autoriteter hadde jeg ikke, jeg traff en av
1235 generalene først om aftenen den 9. april.

Jeg sendte ut vår radiomelding, og det kan jeg iallfall si at det skjedde i absolutt beste hensikt for å ivareta det norske folks interesser. Å legge noen annen

1240 hensikt i det, det er helt utilbørlig, helt ubegrunnet i de saklige forhold, og det er helt ubegrunnet i hele den historien som er gått foran. Jeg skulle nok stillet meg på en helt annen måte, hvis det hadde vært om å gjøre, hvis det hadde vært maktsyke som hadde diktert meg og slike ting. Det kan man være rolig for, at det skulle ikke gått på den vis da. Det var ikke det, det var utelukkende nasjonale
1245 motiver, å gjøre det best mulig for det norske folk i en desperat situasjon for det norske folk, idet jeg tydelig så hvorledes det ville utvikle seg.

Denne mobiliseringen som ble satt i gang, er jo det beste bevis på hva slags forvirring det var. Der slenger utenriksministeren ut en likegyldig bemerkning
1250 om alminnelig mobilisering, Generalstaben sender ut en stille mobilisering. Hva er det for noe? Mobilisere midt oppe i fienden, en mobilisering når fienden har besatt storparten av landet? Det er ingen som helst annen utsikt enn å øke ulykkene, å drepe mennesker, ødelegge verdier.

1255 Når Hambro f.eks. redegjorde i Stortinget for at det ikke var sprengt nok broer og slike ting, og Nygaardsvold sa at han ikke skjønnte noen ting av det hele, når man søkte å sprengte Kylling bro på Romsdalsbanen, som bare ble forhindret ved at jernbanefolkene grep inn mot dette vanvidd, og man sprengte den store broen ved Lillehammer uten noen militær hensikt - det var bare tøv alt sammen.
1260 I anledning alt dette har jeg senere ført mange harde kamper overfor tyskerne, når de har hånet de norske. Jeg har sagt; det er lett å håne de norske for denne krigen, det er ikke rettfærdig; hadde vi vært forberedt og dere hadde truffet på oss, da skulle dere fått se og føle noe annet.

1265 «Eidsvold» og «Norge» gikk til bunns med 4-500 mann, uten noen som helst militær hensikt. Det var 45 år gamle krigsskip, som man i 20-30 år hadde sagt var likkister og som virkelig var det.

Og så regjeringen selv? Om morgenen erklære krig og utpå ettermiddagen ville
1270 de ha fred. Det fremgår jo av de tyske dokumenter. Hva var alt dette for noe? Det var det samme vanvidd, den samme oppløsning som grep hele nasjonen, og som ga seg utløsning i dette tragiske skuespill. Og her kommer man selv til å spille den tragiske rolle, fordi man forsøker å redde det som reddes kunne: Forræder! Landssviker! Forbund med tyskerne! osv.

1275

Jeg benekter det absolutt. Jeg har ikke hatt noen som helst forbindelse med tyskerne med hensyn til 9. april. Jeg har opptrådt 9. april som en ærlig

1280 nordmann, som mente seg å vite hva som burde gjøres under den daværende situasjon, og som gjorde det han kunne gjøre. Det var ikke meget, men vi fikk iallfall ro i byen, vi fikk ro, arbeidslivet i gang, vi fikk bankene opp igjen, og de begynte å melde seg til tjeneste for oss de forskjellige, administrasjonen kom i gang.

1285 Man sier at vi søkte ikke forbindelse med Kongen. Det gjorde heller ikke Administrasjonsrådet før lenge etterpå. Jeg søkte forbindelse med Kongen så snart vi kunne. Det var ikke noen aksjon mot Kongen, og hvis myndighetene, hvis Nygaardsvolds regjering hadde vært i Oslo, hadde vi ikke gjort det, vi hadde ingen interesse av å gjøre det. Man må da vel forstå, at hvis man skulle gjøre en
1290 virkelig opprørsaksjon, måtte man gjøre det på en ganske annen effektiv måte enn dette. Jeg grep ikke inn i mobiliseringen. Jeg kunne godt satt meg ned som forsvarsminister i Forsvarsdepartementet og sendt ut beskjed til de forskjellige avdelinger, undertegnet Forsvarsdepartementet. Forsvarsdepartementet kunne oppnevnt en kommanderende general og kunne lamlagt det hele. Jeg gjorde ikke
1295 det, jeg overlot til hver enkelt å treffe sin avgjørelse under eget ansvar. Jeg handlet bare ut fra det ansvar jeg følte.

En krig er ikke som når to berusede personer ryker sammen på gaten, det er ikke som når to skolegutter slåss i skolegården. En krig har en politisk mening.
1300 Denne krig hadde hverken noen militær mening eller noen politisk mening, absolutt ikke. Det som hadde noen mening, var å komme til en ordning med Tyskland, slik som regjeringen Nygaardsvold selv ville, hva det ganske tydelig fremgår av deres dokumenter. Men det var meg det sto på. De skyter skylden på meg, de sier det sto på Quisling akkurat da det kunne kommet til en ordning
1305 med Tyskland. Det er akkurat det samme, de skyter hensynet til personen foran hensynet til landet. Det var ikke meg det sto på, jeg skulle gått tilbake når som helst med stor glede. Man kan si at jeg gikk ikke tilbake da Administrasjonsrådet kom, med stor glede. Nei, jeg gikk ikke tilbake med stor glede, fordi jeg så at landets frihet og selvstendighet gikk tapt, og jeg kjempet til slutt for å holde det
1310 oppe.

Men hadde det virkelig blitt fred i landet, hadde Kongen kommet tilbake, og hadde man dannet en regjering uten meg - med største fornøyelse! Uten Nasjonal Samling - gjerne det også.

1315 Man kan tillegge meg hvilke motiver man vil, men man kan ikke komme forbi

1320 dette, at jeg gjorde min innsats den 9. april, og at jeg reddet mange nordmenns liv. Jeg reddet også Sverige fra å bli trukket inn i krigen. Det kan man si hva man vil om, men Hitler har sagt iallfall til meg to ganger, at hvis det hadde fortsatt på den måten, hadde Tyskland også gått inn i Sverige og okkupert Sverige. Det var i det hele tatt vår innsats som mildnet den tyske forbitrelse over den norske opptreden. Denne forbitrelse var meget sterk, den var så sterk at en tysk oberstløytnant sa til meg: Vi vil bombardere Oslo. Det sa han til meg den 9. april. De var rede til å treffe de skarpeste forholdsregler, men vår opptreden mildnet den tyske inngripen i Norge, den hindret tysk militærforvaltning i Norge. Bräuer sa til Koht, at det verste nordmennene nå kan gjøre, det er å innføre tysk militærforvaltning i Norge. Hva tysk militærforvaltning betyr, det er vel kanskje ikke alle nordmenn klar over, og hva det i særlig grad ville bety i Norge, det kan jeg for min del meget godt tenke meg med nordmennenes gemytt.

1335 Jeg mener at jeg så langt fra å treffes av noen daddel for hva vi gjorde den 9. april, tvertimot fortjener anerkjennelse for det. Jeg mener at jeg både før 9. april og den 9. april gjorde en stor fedrelandsk innsats. Man kan dømme meg her for det, men historien kommer til å dømme annerledes, det kan man være overbevist om. Og min overbevisning tar man iallfall ikke fra meg.

1340 Jeg har tenkt gjennom de problemene ganske ofte - det har ikke alltid vært den situasjon som man er i i dag, det har vært andre forhold, hvor man kunne resonnerer på en annen måte - og jeg har spurt meg selv: Var det ikke dumt at du gjorde dette den 9. april? Og jeg har alltid sagt til meg: Nei, du kunne ikke gjøre noe annet, du hadde sviktet din plikt hvis du ikke hadde gjort det.

1345 Jeg mener at vi rykket Norge slik frem i forholdet til Tyskland at de ble nødt til å ta hensyn til oss. Dessverre inntraff dette med Administrasjonsrådet etterpå. Vi hadde rykket Norge frem slik at tyskerne var nødt til å ta hensyn til Norge, og jeg satte igjennom det jeg kunne like overfor tyskerne. Jeg gikk f.eks. ned til den tyske kommandant - jeg har nevnt det før - det var to nordmenn som søkte beskyttelse hos de tyske militære myndigheter, og jeg tenkte at skal man begynne på den trafikk her at nordmenn vil søke beskyttelse hos de tyske myndigheter mot sine egne landsmenn, da skal det bli nydelige saker her i landet, det skal man sette en stopper for med en gang. Og jeg gikk uten videre tvers gjennom vekten og direkte inn til kommandanten og fortalte hvorledes det var, og jeg sa at det vil 1355 vi ikke finne oss i. Og han ga meg medhold i det. Utenfor traff jeg general

Engelbrecht. - Dette er den eneste konflikt jeg har hatt med de tyske militære myndigheter. Hvis det hadde vært avtalt spill, skulle man vel tro at det hadde foregått på en annen måte.

1360

Man har villet gjøre en sak av dette med general Laake og min stilling. Jeg fastholder absolutt min forklaring i så henseende. Det virkelige forhold er - for å gjenta det en gang til - at jeg etter den første Tysklandstur, hvor jeg var blitt helt klar over at nå kom krigen, ville jeg i det minste gjøre kommanderende general oppmerksom på det forhold, og jeg bestemte meg til å reise ned til ham og forklare ham det. Jeg kjente ham jo godt, vi hadde tjenestgjort sammen, jeg hadde vært hans underordnede, og han hadde vært min underordnede da jeg var forsvarsminister. På veien, i trikken, traff jeg generalinspektøren for feltartilleriet, Klingenberg, og han sa til meg: Nå treffer vi snart hverandre på Gardemoen, hvor det skal være et instruksjonskursus.

1370

Lagmannen: De har fortalt dette minst én gang før.

Quisling: Ja, men det ble jo dratt i tvil. Jeg vil bare si at jeg fastholder helt min forklaring. Jeg sa til kommanderende general at denne sak gir jeg meg ikke på. Enten skal denne sak komme frem for offentligheten, eller jeg skal få den anerkjennelsen. Og han sa til meg: Lag ikke noe bråk, lag ikke noe spektakkel i denne sak. Han brukte uttrykket «bråk», og han talte med oberst Abel, og de ble enige om at jeg ikke skulle innkalles, jeg skulle gjøre tjeneste ved overkommandoen på spesiell foranledning av ham for særlige oppdrag.

1375

1380

Det er det virkelige forhold, absolutt. Han sendte meg et brev vedrørende dette instruksjonskursus, som jeg oppbevarte i lang tid og som jeg også viste til enkelte medlemmer av hovedstyret i Nasjonal Samling. De er de eneste jeg omtalte saken for. Da det kom opp i forbindelse med spørsmålet om mobilisering, nevnte jeg at jeg hadde tatt det standpunkt, men jeg sa at de ikke skulle si det til noen. Det er det virkelige forhold. At kommanderende general ikke kan erindre noe om det, får bli hans egen sak. Det er mulig at han har glemt det, men at det er det virkelige forhold, er det ikke noen tvil om. Det har jeg sagt mange ganger, og jeg gjentar det. Jeg ville ta ansvaret for det under de forhold. Sådan som forsvaret var og forholdene var, ville jeg ikke gjøre tjeneste.

1385

1390

Lagmannen: Jeg tror ikke det er noe mer å oppholde seg ved; for så vidt jeg vet, er der ingen vesentlig divergens mellom Deres uttalelser og general Laakes

uttalelser.

Quisling: Jo, absolutt.

1400 Lagmannen: General Laake innrømmer at han ordnet det slik at De ikke skulle ha kommandoen over en bataljon, men skulle overføres til staben.

Quisling: Nei, det er absolutt en divergens. Det var ikke tale om en bataljon i det hele tatt.

1405

Lagmannen: Men De sier selv at De skulle over til hans stab.

1410 Quisling: Jeg sa at i tilfelle det gjelder landets forsvar, står jeg til tjeneste, og da skulle han spesielt innkalle meg til særoppdrag. Dette annet med bataljonen var noe som jeg talte med Hatledal om og ikke med general Laake. Jeg husker dette godt. Mine uttalelser om krigssituasjonen og krigsforholdene gjorde jo ikke noe særlig inntrykk på kommanderende general, slik som man jo var vant til i alle forhold. Derfor nevnte jeg heller ikke senere noe om samtalen med Hitler, om den situasjon som da forelå.

1415

I april dagene utviklet det seg videre. Vi søkte å skape den ro og orden som vi kunne, og vi søkte også å få kontakt med forskjellige folk. Jeg hører at Landsorganisasjonen vil vri seg fra at de har gitt oss sin støtte. Jeg vil fastholde min forklaring, og jeg vet at i en svensk avis så sent som i vår sto det en gjenpart
1420 av den bestemmelse som Landsorganisasjonen hadde truffet. Dessverre har jeg i løpet av fire måneder ikke vært i stand til å oppdrive en gjenpart av det utklipp, jeg hadde det forøvrig selv i mitt arkiv på Slottet. Franklin Knudsen kunne uttale at der var femten av Landsorganisasjonens medlemmer til stede som uttalte seg i den retning, og jeg brukte det stadig selv som et moment at
1425 Landsorganisasjonen hadde gitt sin støtte til vår regjeringsdannelse. Det samme var tilfelle med Bankforeningens formann og også andre organisasjoner som var tilkalt til et møte den 15. april, da vi allerede ble fjernet.

1430 Vår regjeringsdannelse den 9. april kan ikke på noen som helst måte komme inn under de paragrafer som man søker å bringe den inn under. Hensikten var utelukkende å gagne Norge, og jeg mener også at jeg i stor utstrekning har gagnet Norge, noe annet lå helt utenfor mine tanker, slik som alltid. Man kan nok bringe det inn under forskjellige paragrafer, men det er noe som heter folket

1435 vel, som står over, og det mener jeg å ha varetatt på beste måte. At man var
kallet, eller ikke kallet til det, kan man diskutere. Jeg mener at i en sådan
situasjon er det ikke det det er spørsmål om, men det er de som har manns mot
og manns vilje til å gripe sakene an og gjøre det på den best mulige måte. Hadde
det vært andre, skulle jeg med fornøyelse ha overlatt plassen til dem. Men vi var
1440 av dem som hadde fått rett under den daværende situasjon. Vi var en politisk
organisasjon og for så vidt også en slags statsmakt og hadde en viss legitim
berettigelse til å gjøre det. At statsmaktene var borte, det var vår overbevisning,
og først den 10. april fikk jeg, som jeg tidligere har forklart, rede på at
regjeringen og Kongen reiste videre østover. Det fikk jeg rede på av folk som
1445 kom der ovenfra. Jeg måtte gå ut fra at slik lå forholdene an.

Jeg vet ikke om det er nødvendig for meg å forklare meg nærmere om det som er
skjedd i april dagene?

1450 Lagmannen: Det overlater jeg fullstendig til Dem selv.

Quisling: I slutten av april dagene begynte jo intrigene mot vår
regjeringsdannelse å gjøre seg gjeldende på tysk hold, fra legasjonen og fra
Wehrmacht. Jeg har tidligere forklart på hvilket grunnlag og behøver ikke her
1455 gjenta det: Det var på et helt usaklig grunnlag, man kan si et rent
intrigegrunnlag, og jeg var også klar over innstillingen hos den tyske
representant. Jeg så jo hans dype skuffelse over at vi hadde dannet regjering,
hvorved han var trykket ned fra å være det tyske rikets riksfullmektig her til å bli
en alminnelig gesandt. Han erklærte riktignok overfor meg at han heller skulle la
1460 seg skyte enn at han skulle gjøre noe forsøk mot oss, men jeg festet meg ikke
større ved det. Så kom denne Habicht her opp. Han var i virkeligheten sendt hit
opp for å bistå oss. I forbindelse med den reise Hagelin gjorde til Tyskland, ble
han sendt hit opp av Hitler for å bistå oss og å danne et forbindelsesledd med
oss. Denne Habicht ble innfanget av disse kreftene som agiterte mot vår
1465 regjeringsdannelse, og av legasjonen. Han og Bräuer kom da til meg den 14. april
om formiddagen, var det vel.

Den 13. april var det imidlertid inntruffet episoden med attentatet på
Lysakerbroen, som skulle foranledige at 20 av de beste borgere i Oslo skulle
1470 skytes som gisler, hvilket jeg motsatte meg og fikk avverget. Det har jeg tidligere
omtalt. Denne Habicht opptrådte som en fullstendig villmann etter min
mening, og kom med de forferdeligste trusler mot Norge, om alt som skulle skje

her. De henviste til samtaler med forskjellige norske, som de ikke ville gi
1475 navnene på, henviste til den norske Grunnlov som ga anvisning på at
Høyesterett kunne oppnevne en regjering. De sa at Kongen ville komme tilbake,
og at det ville bli fred i landet, og at vi sto i veien for den freden. Det samme ble
fremholdt av den tyske gesandt. Det er i dokumentene gjort delvis rede for
denne samtale, men man må huske på at det notat er satt opp med tyske lesere
1480 for øye, og det var mange andre ting som jeg ved samme leilighet sa
vedkommende tyske forhandlere om deres måte å opptre på. Jeg sto, til tross for
hva statsadvokaten anførte, like overfor det alternativ, som det var umulig for
meg å bevise, at hvis de søkte å få dannet en ny regjering, så ville det bli
blodsutgytelse. Under alle omstendigheter ville det bli blodsutgytelse, men hvis
1485 vi gikk tilbake, hvis det kom en slik ordning som der var foreslått av tyskerne,
ville det bli enda verre, og så ville Norges frihet og selvstendighet gå tapt. Det var
min sikre overbevisning. Det bekrefter kjensgjerningene og utviklingen, og det
kjempet jeg imot av all kraft like overfor disse tyskere.

1490 Jeg forsto meget godt hva dr. Bräuer ville. Det fremgår av hva der er anført om
hans opptreden tidligere, at han følte seg skuffet over å bli tilbaketrukket fra sin
stilling som riksfullmektig for å bli gesandt, og at han igjen ville opptre i sin rolle
som tysk herre i Norge. Det var jeg helt klar over, og det kjempet jeg imot. Jeg
ville at vi skulle danne en norsk regjering på en eller annen måte og få en norsk
1495 regjering, og jeg trodde ikke et øyeblikk på at Kongen ville komme tilbake under
den forutsetning, og at det ikke ville bli noen blodsutgytelse. Man kan si hva
man vil, det var min sikre overbevisning, og det ble også i høy grad bekreftet av
virkeligheten. Jeg anførte alle de innvendinger og argumenter som det var mulig
å anføre overfor disse tyske herrers argumenter, som ikke kjente noe som helst til
1500 forholdene, hverken dr. Bräuer eller denne Habicht, som hadde vært et par
timer i Oslo, og som appliserte på Norge forholdene i Østerrike og
Suddettyskland. Jeg hadde ikke noe annet å gjøre enn det jeg gjorde, og jeg
mener at jeg varetok også min fedrelandske plikt ved å kjempe mot denne
aksjon, og det er bare beklagelig at ikke resultatet ble et annet.

1505
Det er i grunnen grunnulykken etter min mening i den videre utvikling i Norge.
Det har også tyskerne selv innrømmet at det var den store feil de her gjorde. De
bedro Hitler, de sendte et telegram til Hitler om et regierungstat i Norge. Hitler
trodde at det var en regjering som skulle dannes i Norge, han trodde til og med
1510 at jeg skulle være med i regjeringen som forsvarsminister for demobiliseringen.
Han trodde at Kongen skulle komme tilbake, at det ville bli en fredelig ordning

osv. Resultatet var jo at Norges frihet og selvstendighet gikk tapt, iallfall under tysk herredømme. Og slik måtte jeg se på det, som jeg har sett på det hele tiden.
1515 Vi arbeidet jo under de auspicer at Tyskland seiret. Selv om vi hadde Englands og bolsjevikenes seier for øye, var det det vi måtte innrette oss etter, å sikre Norges stilling under Tyskland, og her var Norge trukket ned i en forferdelig stilling etter min overbevisning.

1520 Da jeg talte med justitiarius Berg siste gang hos Bräuer, sa jeg: «Kan De ikke danne en regjering?» - «Nei, det var ikke tale om,» sa han, det kunne de ikke gjøre. Og denne Bräuer bedro meg simpelthen. Han leste opp fra et papir ting som ikke var tilstede, og så skjedde da dette at vi trådte tilbake, og Administrasjonsrådet ble innsatt.

1525 Jeg vil ikke si noe vondt om Administrasjonsrådet i og for seg, men jeg forstår ikke med hvilken større rett Administrasjonsrådet trådte til enn vi trådte til. Det var iallfall en ganske annen nødssituasjon da vi trådte til. Vi hadde en meget større berettigelse i forhold til statsforfatningen til å tre til som politisk parti enn
1530 Administrasjonsrådet, som var plukket sammen av forskjellige politiske partier - eller hva det var, det vet jeg ikke.

Og så kom den 24. april Führer-forordningen, som reduserte Norge til en tysk provins og ikke noe annet. Jeg vil si at det var en av de sorteste dagene i mitt liv,
1535 og det var mange tyskere som skammet seg over å være tyskere, som sa det åpenlyst til meg: Vi skammer oss over å være tyskere. Flagget på Stortinget gikk ned, garden ble oppløst, det hele ble overtatt av den tyske forvaltning. Jeg ble selv kalt til Terboven like etter at han var ankommet her. Han bodde på hotell Bristol. Det er ubehagelig å tale om en død mann, men jeg vil allikevel gi mitt
1540 inntrykk av den samtale. Den var fullstendig ovenfra og nedad med hensyn til Norge. Det skulle behandles på den og den måte og ikke noe annet. Dette Administrasjonsrådet gad han ikke en gang snakke med, han skulle sende sin beskjed gjennom sine underordnede, og hvis de ikke utførte hans ordre, skulle de få føle hva det betydde. Og Administrasjonsrådet ble direkte innføyet som et
1545 ledd i den tyske forvaltning i Norge. Det står direkte i Führer-forordningen som et ledd i den tyske forvaltning i Norge. Etter denne samtale med Terboven fortalte jeg Scheidt dette, og da var det Scheidt skrev det ene brev som er brukt mot meg - enten det ble sendt eller ikke til Hitler - det utkastet, om forholdene i Norge.

1550

Det utviklet seg videre fremover under dette herredømme, og de næret den dypeste forakt for nordmennene. De var kommet her og så på nordmennene som det nordiske ideal, og så så de disse soldatene, de så denne kampen, så den oppførsel som ellers ble vist her, og næret den grundigste og dypeste forakt for det norske folk; det skulle være Anschluss og ikke noe annet.

Jeg vil nevne hvorledes de så på oss i Nasjonal Samling. Vi hadde i lang tid hatt en arbeidsleir nede ved Eidanger, en frivillig arbeidsleir hvor våre folk, unge gutter, arbeidet hver sommer, dyrket opp jord. De gikk ikke i uniform. Vi hadde høytidelig fått tilsagt av Bräuer at uniformsforbud kom ikke på tale. Våre gutter gikk ikke i uniform, de gikk i arbeidsskjorter, det kan hende et par av dem var brune. Så ble de overfalt av noen fra Porsgrunn og helseslåt, to av dem ble ødelagt - jeg tror for lang tid, en av dem kanskje for livet. Dette ble meldt til politiet. Så ble jeg innkalt til en underordnet funksjonær i rikskommissariatet, og jeg fikk et brev fra rikskommissaren, som sa at hvis noe lignende gjentar seg, at våre folk opptrer i uniform, så ville vedkommende organisasjon av Nasjonal Samling bli oppløst. Man kan jo tale om det germanske broderskap og nasjonalsosialismen, med det hører iallfall opp under slike forhold.

Og samtidig med dette fløy alle nordmenn som trodde de kunne gjøre forretninger med tyskerne, trappene opp hos dem, søkte å knytte forbindelse med dem, baktalte oss i Nasjonal Samling på enhver måte og søkte å legge sine saker til rette. Under disse forhold ville jeg for min del ikke lenger være her i landet, og jeg fikk anledning til å reise bort - Terbovens egen forføyning, for så vidt ikke, som det ble forklart her, ved at admiral Böhme stilte en flyvemaskin til min disposisjon. Tvert om, jeg fløy med en av Terbovens maskiner. Han ville imidlertid svært nødig at jeg skulle bli i Tyskland og søkte på enhver mulig måte å få meg tilbake. Det var til og med slik at de tyske venner som jeg var hos, tilrådet meg å stikke meg unna, fordi Gestapo ville få en ordre fra Norge om å ta meg der nede. Det gikk ikke på den måte.

I mellomtiden hadde disse forhandlinger om riksrådet funnet sted, og disse forhandlinger knyttet seg til dette P.M. fra Noack, og disse riksrådsforhandlinger ble av rikskommissariatet opptatt med visse norske kretser. Jeg har ikke hatt noe som helst med de sakene å gjøre, og det punkt i taltalen er så ubeføyet som det vel kan være. Jeg vil også spørre: Når man hørte hva forsvareren utredet om de nordmenns forhold like overfor tyskerne, hva skal man da si om vårt forhold? Vi har representert Norge like overfor Tyskland,

vi har stått rake overfor Tyskland. Jeg har aldri krøpet overfor tyskerne, ikke en eneste gang har jeg det gjort. Jeg har ikke gått på noen konsesjon med Norges ære. Men de folk var villige til å avsette sin egen regjering og avsette Kongen og avsette både det ene og det annet. Grunnloven og alt sammen, for å komme til
1595 forlik med tyskerne. Og hvorledes så ikke tyskerne på dem? Terboven spyttet etter dem og uttalte seg med den største forakt om dem. Han sa: «De tror vel ikke at jeg har tenkt å holde på de folk? Nei, dem skal jeg sparke ut den ene etter den annen, ettersom det passer.» Han snakket ikke med dem. Han sendte Delbrügge og Müller for å tale om dette. Og så er det vi som skal stå her som
1600 tiltalte, vi som skal stå her som landssvikere, vi som skulle være de som sto i spissen for landet - foraktelig spill.

Men jeg har stått på Norges interesser og kjempet den kamp jeg har kunnet. Mer har jeg ikke klart. Det har ikke vært i min kraft å gjøre mer enn jeg har gjort like
1605 overfor den tyske overmakt i Norge. Den tyske overmakt kom jo i en annen form enn man hadde forestilt seg, og i en annen form enn man egentlig hadde villet, ved dette ulykkelige valg av en rikskommissær og av folk som kom her opp, og som tyskerne ikke følte seg i stand til å veksle av prestisjehensyn. Men disse hundrer andre nordmenn, hvorledes har ikke de krøpet for tyskerne og
1610 samarbeidet med tyskerne? Og de triumferer i dag og opptrer som patrioter og som våre fiender, de som har tjent hundrer og tusener og millioner på tyskerne, det er det virkelige forhold. Stortingets presidentskap, Arbeidernes Landsorganisasjon, de fire store partier og mangfoldige andre, de lå på maven for tyskerne. Tyskerne foraktet dem, de ville ikke snakke med dem engang, de
1615 øverste sjefene. De var ferdige til å selge sitt land, og på slutten forlangte de innsatt den paragrafen at deres mandater skulle forlenges utover 1940. Man må da forstå at det var for meg toppen av den forakt jeg hadde for de folkene, og at jeg så på det spillet som ferdig. Jeg så på Kongen som avsatt, på regjeringen som avsatt. Det var grunnlaget for det.

1620

Rikskommissaren bebreidet meg mange ganger at jeg hadde torpedert riksrådsforhandlingene. Så sa jeg at det er absolutt usant, det er ikke overensstemmende med virkeligheten at jeg har gjort det.

Riksrådsforhandlingene strandet på et personspørsmål, som det ble nevnt her,
1625 personspørsmålet Riisnes og Harbek. Det er det virkelige forhold, og papirer på det har jeg i mitt arkiv på slottet, en skrivelse fra Stortingets presidentskap. Det strandet ikke på noe annet, jeg hadde ikke noen ting med de sakene å gjøre. Jeg erklærte meg enig i riksrådsordningen, til tross for at man tilbød meg å overta

1630 regjeringsmakten i Norge. Hitler tilbød meg å overta den fulle regjeringsmakt i Norge sommeren 1940, og jeg erklærte meg enig i riksrådsordningen og var villig til å yte min bistand, det er det virkelige forhold.

Den situasjon som forelå sommeren 1940, var for såvidt den som vi den hele tid
1635 har arbeidet ut fra. Vi mente at Norge, hjemlandet Norge, var de facto i fredstilstand med Tyskland. Det hadde vi uttrykkelig den tyske riksregjerings uttalelse for. Vi mente at kongehuset hadde opphørt å virke, at regjeringen Nygaardsvolds fullmakt var opphørt og dens funksjon opphørt så vel etter Stortingets presidentskaps henvendelse som etter de gamle norske og nordiske
1640 rettsregler, at en regjering ikke kan utøve sine funksjoner utenfor landets grenser. Vi så at vårt land var redusert til den mest ydmykende stilling det kunne komme oppi, en erobret provins, og vi mente at vi var de eneste som kunne bidra til å løfte vårt land opp fra den stilling som det således var brakt ut i. Det kan bero på en selvovervurdering eller ikke, jeg mener iallfall at det var
1645 overensstemmende med de virkelige kjensgjerninger, og vi fikk også fra de tyske kretser som var velvillig innstilt like overfor Norge, de livligste oppmuntringer i så henseende, det brev som er skrevet av stabsleder Schickedanz sommeren 1940, 10. juli, er for så vidt et uttrykk for dette. Det må leses under den forutsetning, hvis man vil bruke det mot meg. Jeg har ikke funnet noen grunn
1650 til å ødelegge det. Jeg har bevart det både av historisk interesse og fordi jeg, som nevnt, ikke frykter for å stå til ansvar for noe av det jeg har gjort. Om det er sendt, anser jeg meget tvilsomt, fordi jeg umiddelbart etter hadde en meget inngående samtale med Hitler om de norske forhold.

1655 For meg personlig var det den gang et stort tankekors hvorvidt jeg skulle beskjeftige meg mer med det norske spørsmål, eller om jeg skulle ta opp andre oppgaver. Jeg hadde en ganske stor samtale med Terboven før jeg reiste til Tyskland, som det står et delvis referat av i det brevet fra Schickedanz, hvor jeg brukte så sterke uttrykk at jeg sa direkte til alle sammen at jeg forakter dere. Det
1660 tror jeg ikke mange nordmenn hadde våget å si til de øverste tyske embetsmenn. Men jeg sa til dem: Jeg forakter dere, jeg kan reise til min gård i Telemarken, dere kan gjøre hva dere vil med meg. Jeg sto altså foran valget om jeg skulle videre beskjeftige meg med mitt fedrelands skjebne, eller jeg skulle trekke meg tilbake til min bygd så langt de ville tillatt det, eller om jeg skulle ta meg av andre
1665 oppgaver ute i verden som jeg visste jeg uten vanskelighet kunne få. Jeg valgte å beskjeftige meg med mitt fedrelands skjebne. Jeg vil ikke ønske at man på en måte skal legge noen unnskyldende eller noen sentimental grunn i det, men bare

1670 den kjensgjerning at man fortsatt var besjelet av viljen til å gjøre hva man kunne for sitt land.

Jeg talte med Hitler om situasjonen. Han var meget elskverdig, meget hyggelig mot meg - meget hyggelig innstilt mot Norge. Han beklaget på det sterkeste den vending som utviklingen hadde tatt her. Han var meget forbitret på den
1675 ordning som var foranlediget med Administrasjonsrådet ved Terboven, men sa at han ikke kunne forandre den, at det var prestisjesaker, som jo for en stormakt spiller en rolle som vi små nasjoner kanskje har vanskelig for å forstå, som hindret ham i å endre disse forhold. Han nevnte at Terboven hadde et forslag om riksråd. Jeg har forøvrig tidligere forklart om disse ting, så jeg mener at her
1680 behøver jeg ikke å gå i detaljer. Han sa imidlertid til meg at han ville helst at jeg skulle overta regjeringsmakten i Norge, og han tvilte ikke på at jeg ville kunne sette det gjennom og at alle skulle understøtte meg fullt ut.

Så kom Terboven der ned, og han kom med en rekke innvendinger og fortalte
1685 om at i Norge foresto en rekke svære vanskeligheter utover høsten, men at utpå vårparten ville det bli betydelig lysere, og at det da kunne bli tale om det. Jeg sa at jeg for min del tror akkurat det omvendte, jeg tror at vanskelighetene kommer til å bli større etterhvert som krigen går, men man kan ikke bevise det, og jeg er villig til å akseptere denne riksrådsordningen som er foreslått, og jeg skal ikke
1690 gjøre noen som helst opphevelser ved den. Det er derfor helt ubeføyet, som jeg allerede har nevnt, når man sier at jeg har motarbeidet riksrådet og riksrådsordningen, og legger deri så sterke ting som man har lagt i titalen. Det gjelder mer andre personer enn det gjelder meg. Jeg aksepterte riksrådsordningen.

1695 Jeg vil også i den forbindelse nevne at Hitler i midten av juli fremsatte et fredstilbud til England. Jeg var selv til stede og hørte på det. Jeg må innrømme at det fredstilbud ble fremsatt i slike former at det ikke var så lett å akseptere det. Men et faktum er det iallfall at Hitler sommeren 1940 fremsatte et fredstilbud
1700 om en ordning med Storbritannia etter at det allerede var kommet til en ordning med Frankrike.

Riksrådsordningen strandet altså på et personspørsmål, og det var Terboven som da avbrøt forhandlingene og henvendte seg til Nasjonal Samling
1705 vedrørende disse kommissariske statsråder.

Når det fremstilles som i taltalen, mener jeg det er helt ubeføyet. Det kan ikke være noen som helst tvil om for oss som virkelig kjenner til hva det har foregått
1710 bak kulissene, som virkelig kjenner utviklingen, at dette var et skritt i den norske selvstendighetskamp like overfor Tyskland. Jeg kjenner meget godt Terbovens innstilling, som jeg allerede har referert, like overfor riksrådet, hva det var hans hensikt med det, hvorledes han betraktet det og ville behandle det. Det er ikke
1715 noen tvil om at de kommissariske statsråder, innsatt som de riktignok var av Terboven, var et fremskritt til støtte for Norges stilling like overfor Tyskland. Og det var ikke så at disse statsråder var absolutt føyelige redskaper like overfor de tyske krav, det er på ingen som helst måte tilfelle.

De manøvrerte på sin måte, de motsatte seg krav, de minsket krav som tyskerne
1720 fremsatte, og jeg vil uten overdrivelse påstå at det er veldige beløp som de har spart for det norske folk, at det er en stor innsats som mange av dem har gjort, såvel de som tilhørte Nasjonal Samling som de som ikke tilhørte Nasjonal Samling. Jeg kan også godt si uten forkleinelse for de andre, at de som ikke tilhørte Nasjonal Samling, var alltid bøyeligere i ryggen enn de som tilhørte
1725 Nasjonal Samling. Det var i det hele tatt en alminnelig regel. Vi i Nasjonal Samling som hadde direkte kontakt med tyskerne, holdt oss rake like overfor dem, mens de andre som regel var tilbøyelig til å gjøre betydelig større konsesjoner overfor de tyske krav.

Det er ganske betegnende at rikskommissaren, så snart denne ordning med de kommissariske statsråder var kommet på tale, øyeblikkelig var ute med forslag til en ny ordning som skulle redusere Norge til et tysk forvaltningsområde. Han fikk meg ut på Skaugum, og sammen med Riediess bombarderte han meg av alle krefter for at jeg skulle gå med på innførelse av tysk forvaltning i Norge fra 25.
1735 september 1941. Jeg satte meg absolutt mot det. Jeg visste hva tysk forvaltning betydde, som jeg allerede har antydnet. Når man betenker at en tysk forvaltning ville bety at kanskje helt ned til ordførerne ville være tyske forvaltnings-embetsmenn, tyske byråkrater, vil man forstå hva det med det norske gemytt ville skapt av uro i Norge, av alle slags tilløp til forskjellige uroligheter med
1740 etterfølgende massakrer og henrettelser. Jeg for min del er ikke i noen tvil om hvordan det ville blitt. Man kan bare se på land som Belgia og Polen og Tsjekkoslovakia hvor lignende styreformers har vært praktisert. Jeg tror at man med det norske gemytt for øye er nødt til å trekke enda alvorligere konklusjoner.

1745

Jeg har iallfall den hele tid arbeidet alt hva jeg kunne mot innførelse av tysk militærdiktatur og tysk militærforvaltning i Norge. Jeg mente det ville være en av de største ulykker som kunne ramme vårt folk. Man må også betenke at det ville bety at hele vår administrasjon ble satt ut av funksjon. Slik som det var, har vi bevart den norske administrasjon intakt. Det ville bety at hele forvaltningsapparatet kom på tyske hender. Jeg tror ikke den store masse av det norske folk har sett klart for seg hva det egentlig ville innebære. Og dette som man brukte mot oss: Heller protektorat, heller tysk militærforvaltning enn Nasjonal Samling - det var etter min mening lettsindige ord.

Jeg bekjempet det altså og satte meg tvert imot det, og jeg skrev til Terboven at jeg av nasjonale grunner ikke kan gå med på det forslag om tysk militærforvaltning, og så ble man da stående ved det annet forslag om kommissariske statsråder. At det skritt skal være noe som man kan bebreide en nordmann, er for meg komplett uforståelig. Når man vil akseptere en slik ting som Administrasjonsrådet, når man vil akseptere - jeg vet ikke om man aksepterer det eller ikke - en slik ting som riksrådet, så skal et slikt fremstøt i nasjonal retning som de kommissariske statsråder var, settes opp som en tiltalepost! Da forstår man virkelig ikke stort av den kamp som er ført mot det tyske overherredømme her i Norge!

Den alminnelige konsepsjon som jeg la til grunn for hele dette forhold, var at Europa måtte komme til en alminnelig ordning. Russland, Øst-Europa, var allerede kommet til en ordning under et bolsjevikisk styre riktignok, som litt etter litt vil forandres, men det var en historisk nødvendighet at også Vest-Europa kom til en slik ordning, og da naturlig under Tysklands ledelse. Hvilke former en slik ordning ville ta, måtte på mange måter overlates til fremtiden, men det kunne iallfall diskuteres. Hitler selv var av den bestemte oppfatning at disse spørsmål skulle utstå til krigens slutt, etter min mening med urette og med meget stor urette. Jeg har skrevet mange forslag om disse ting, jeg har også skrevet forslag som man på det skammeligste har misbrukt i denne sak. Med hensyn til det germanske samarbeid var min oppfatning den at samarbeidet mellom de germanske folk innen Kontinental-Europa skulle skje på lignende måte som samarbeidet har vært mellom de nordiske, de skandinaviske folk, men at det virkelig statlige samarbeid, den virkelige statlige ordning, skulle være en kontinental-européisk ordning, og denne kontinental-européiske ordning skulle overensstemme med det jeg så mange ganger har fremhevet, søke en ordning også med England, med det britiske verdensrike, og ved gjenforsikring med

1790 Russland. Jeg mente på den måte å få en europeisk ordning i Europas forente stater, omfattende fra og med Polen, Finland, Romania og vestover til og med Spania og Portugal. I Europas forente stater, forbundet med det britiske verdensrike i en fredelig ordning, med en gjenforsikring med Russland skulle den fredelige utvikling i Europa være sikret.

1795 Man har her drevet med et memorandum som jeg i sin tid har skrevet. Som jeg nevnte, under fortvilelse over at de holdt på å innføre tysk militærdiktatur i Norge, skrev jeg et memorandum som jeg diskuterte med den tyske generaladmiral Böhme, om en mulig slik ordning mellom de germanske stater. Jeg har, som sagt, skrevet en rekke slike memoranda. Det er ganske forbausende at man ikke har kunnet finne frem den virkelige Europa-pakt som dog var trykt til og med i 25 eksemplarer, den har man ikke kunnet vise frem, ikke kunnet peke på, der hvor Norge var sikret en helt fri stilling, og hvis trekk gikk ut på at 1800 Europas stater skulle danne et folkesamband, et common-wealth, ledet av et forbundsråd, hvor hver stat skulle ha én stemme og kunne ha etter sitt eget valg 3-7 representanter, men disse skulle til sammen bare ha én stemme. Presidentskapet skulle riktignok tilligge føreren eller statssjefen i det stortyske rike, men ellers skulle han ikke ha annen myndighet enn å sammenkalle dette 1805 forbundsrådet. Forbundsrådet skulle innsette forskjellige forbunds-kommissarer som skulle ta seg av forskjellige oppgaver, det skulle oppnevne forskjellige forbundsutvalg som likeledes skulle ta seg av forskjellige oppdrag, og de utgiftene som forbundet hadde, skulle deles av forbundsmedlemmene overensstemmende med deres befolkningstall uttrykt i millioner. Det var i 1810 korthet Europa-pakten som jeg utarbeidet for Hitler som diskusjonsgrunnlag for Europas ordning.

1815 Og så smører man her opp med det ene memorandum etter det annet, som skal vise at Norge skal innlemmes i det stortyske rike under Tysklands ledelse og overherredømme og gjøres til vasallstat under Tyskland, noe som jeg mer enn noe annet menneske har kjempet mot den hele tid, og som jeg har fått de ledende tyske personer fra og over på annen tanke. Det har kostet meg et veldig arbeid, det har kostet meg arbeid så å si natt og dag i 4-5 år, pågang fra våre egne medlemmer som jeg har måttet skjule disse ting for, et arbeid og et slit som den 1820 som ikke selv har gjennomgått det, vanskelig kan gjøre seg forestilling om. Forsåvidt har det vært også et nerveoppslitende arbeid som det måtte gå en ærekjær og nasjonal stolt nordmann inn på livet. Jeg har gjort Tyskland klart at Norge var ikke å sammenligne med Bayern og Württemberg, at en slik ordning

1825 ville aldri gå. Jeg fortalte dem om den hundreårige unionskamp med Sverige, hvor vi sloss i hundre år bare om egne konsulater, at det aldri ville bli gjort på denne måte. Jeg fortalte at de måtte bygge dette på nasjonal likhet og frihet osv., og fikk Hitler til slutt overbevist om dette, fikk hans æresord. Det er mange som benekter det, jeg synes med den største urett.

1830

Når Hitler allerede i 1943 i Salzburg ga meg sitt æresord på at Norge skulle få en fri og uavhengig stilling i det europeiske folkesamband, at det skulle bygges opp på folkenes frihet og selvstendighet, at han ikke hadde noen som helst annen interesse enn å komme til en slik ordning, så synes jeg det er uberettiget å trekke
1835 det ordet i tvil. Hitler sa til meg, det kunne være - her kommer jo allting frem, så jeg kan vel også fortelle det - at en avtale med en annen statsmann, det kunne være en avtale med Russland, kunne være undergitt modifikasjoner, «men like overfor Dem som germaner har jeg gitt mitt æresord som mann at Norge skal bli et fritt og uavhengig rike på like fot med de andre, og vi har ingen annen hensikt
1840 med Norge.» Dit hadde jeg brakt de tyske bestemmende personer fra at de hadde villet gjøre Norge til en provins. Hvor ofte hørte jeg ikke dette i 1940 og 1941 til og med i 1942: Militærdiktatur, protektorat osv. Og hva betydde det ikke for en som forsto hva dette innebar, og som visste at dette var en virkelighet! Hitler sa til meg at bolsjevismen kanskje brer seg slik at jeg blir nødt
1845 til å innføre militærdiktatur over hele Europa. Det har vært vår kamp. Det har i særdeleshet vært min kamp. Og jeg regner det for den høyeste av all urettferdighet at man vil anklage meg for å ha villet bringe Norge inn under fremmed maktherredømme.

1850 De som har bragt Norge inn under fremmed maktherredømme, det er de som forsømte Norges forsvar, som forskjertset Norges nøytralitet og drev en slik politikk som førte vårt land inn i den usle og nedverdiggende stilling som overløge Scharffenberg betegnet som den skjendigste tildragelse i Norges historie - og med rette. Men det er ikke vi, som den hele tid har kjempet mot
1855 dette. De som har stått meg nær, vet hvorledes jeg har kjempet. Og jeg mener det var en levedyktig konsepsjon: Europa i forente stater, en ordning med England, en gjenforsikring med Russland - meget bedre enn det som nå er til stede, hvor det ligger et splittet Europa som et sønderrevet China, hvor Japan og England spiller sin rolle og Russland sin og Norge skal være et slags nytt Mandsjukuo. Og
1860 det tror man vil vare!

Den videre utvikling fra de kommissariske statsråder var regjeringsakten 1.

februar 1942, hvor vi oppnådde en selvstendig regjering for Norge. Det var en
1865 regjering utgått av en norsk statsakt. Det hadde lenge vært en oppgave for oss å
komme til det resultat både av hensyn til samarbeidet mellom departementene
og for å kunne hevde Norges stilling. Den regjering ble ikke innsatt av tyskerne.
Den ble anerkjent av Tyskland. Det skjedde på grunnlag av en uttalelse av
Norges Høyesterett, en uttalelse som jeg iallfall ikke øvde noen som helst
1870 innflytelse på, likesom jeg aldri har blandet meg inn i domstolenes avgjørelser.
Jeg mener det var et veldig skritt i retning av gjenreisning av Norges
selvstendighet. Man kan si hva man vil si om det. Vil man betegne det som et
brudd på Norges statsforfatning, så gjerne for meg. Det var iallfall ikke noe mer
brudd på Norges statsforfatning enn riksrådsforfatningen og de konsepsjoner
1875 som forelå i forbindelse med den sak. Det var en nødsforanstaltning, en
overgangsordning. Hvorledes den videre ordning skulle bli, fikk fremtiden
bestemme. Jeg hadde for såvidt søkt å gjøre meg opp mine egne tanker om det,
men hvorledes det ville utvikle seg, lå jo helt i fremtidens hånd. Jeg hadde iallfall
ikke noen særlige ambisjoner, jeg var mer enn fornøyd av det, og hvis man som
1880 statsadvokaten nevnte, mener at det var en behagelig stilling å være fører, så tror
jeg at hadde man prøvd det, ville man kommet til den motsatte anskuelse. Det
var en meget krevende stilling i enhver sak å skulle treffe sin beslutning mot de
stridende interesser som forelå.

1885 Jeg skal ikke her komme inn på noe av det som tangerer partipolitikk, da jeg
forstår hvorledes tingene ligger an, og jeg ønsker ikke å vekke mer anstøt enn
nødvendig i denne sak. Vi har ikke søkt å fremme noe såkalt nazistisk styresett i
Norge. Vi har på den beste måte søkt å gjennomføre de foranstaltninger som var
til gode for det norske folk overensstemmende med vårt program, som ikke var
1890 noe nazistisk program i den injurierende betydning dette ord brukes i i Norge.
Og jeg synes gjerne man kunne unnlatt å bruke det i en tiltalebeslutning. Vi har
innført reformer som er gode i og for seg og som før eller senere vil tvinge seg
frem i den moderne utvikling. At vi ikke har hatt tiden for oss til å gjennomføre
den i fullt omfang, at vi var opptatt med krigens krav, det er en annen sak. Når
1895 man f.eks. ser at de forente partier opptar vår vesentligste programpost «Rett og
plikt til arbeid for enhver», så er det en direkte adopsjon, en direkte opptagelse
av hovedposten hos Nasjonal Samling, som, hvis den skal gjennomføres i sitt
fulle omfang, jo nettopp medfører det system som vi har gått inn for. Vi gikk
inn for en sunn og ærlig politikk.

1900 At det inn i vår bevegelse kom mange uheldige elementer, det er sikkert, men

ikke flere enn det kommer inn i andre partier. Når man vil redusere vårt parti til en ubetydelighet, er det ikke overensstemmende med virkeligheten. Vi hadde
1905 45-50 tusen innskrevne medlemmer, som var innskrevet etter en omhyggelig prosedyre, og vi hadde meget nøye rede på hvorledes stemningen lå an i dette land. Vi hadde hele folket kartlagt: De som tilhørte Nasjonal Samling, de som var sympatiserende, de som var nøytrale, de som var våre motstandere, de som vi ønsket å ha inn i vår bevegelse. Ingen behøvde å fortelle oss hvordan situasjonen
1910 lå an i så henseende. Den kjente vi meget godt, meget bedre enn våre motstandere har rede på og anelse om.

Vår stilling utad gikk altså ut fra den forutsetning at vi var et land i de facto fredstilstand med Tyskland, at eksilregjeringen i London var satt ut av funksjon,
1915 at den førte sin krig på egen hånd, og vi handlet overensstemmende med det. Det er iallfall engelsk rettspraksis som jeg har undersøkt for lenge siden, at de lover, de bestemmelser som en de facto regjering gir, skal følges, og de kan ikke omstøtes av bestemmelser som gis av en eksil-regjering som senere kommer til landet, uten på lovlig grunnlag, ellers blir det rot og kaos over det hele.

1920 Jeg anerkjenner ikke for min del noen av de provisoriske anordninger som er gitt av eksil-regjeringen i London. Det var på dette grunnlag vi bygde, og vi forsøkte å gjøre det beste ut av forholdene. Vi søkte å hindre en invasjon på enhver måte.

1925 Det ble fremhevet av denne legaliserte overløper som sto her som vitne, den tyske offiser, at jeg hadde forsøkt å fremkalle en preventiv krig med Sverige. Han dristet seg til å skrive det i sin forklaring at det var åpenlyst at jeg søkte å provosere Tyskland til krig mot Sverige. Mine bestrebelser gikk ut på i enhver henseende å hindre en invasjon i Norge, å hindre borgerkrig i Norge, å
1930 opprettholde ro i Norge. Det var derfor vi også grep inn like overfor de elementer som søkte å skape uro i landet her. Vi mente at ro var den første og største borgerplikt i landet her, ro var forutsetningen for at landet kunne få sin fulle stilling like overfor Tyskland.

1935 Det var like overfor en tysk seier vi måtte arbeide, og en tysk seier lå innenfor de objektive muligheters grense. At ikke Tyskland seiret i krigen, er ikke vår skyld; men det var det vi måtte regne med, det var ut fra det vi måtte handle, vi måtte søke å sikre Norges stilling i tilfelle av en tysk seier, vi måtte søke å hindre at det kom til forhastede avgjørelser i spørsmålet om Norges statsrettslige stilling, vi
1940 måtte søke å hindre at Tyskland traff slike statsrettslige konsepsjoner i tilfelle av

sin seier at Norges stilling ble ødelagt. Det er lett å si noe annet nå etterpå, men det var ut fra den forutsetning vi måtte arbeide.

1945 Jeg har aldri grepet inn overfor noen nordmann. Det har aldri falt meg inn - slik som forsvareren fortalte her om riksrådeforhandlingene - å forlange at noen nordmann ble sendt til Tyskland, slik som de forlangte at jeg skulle sendes til Tyskland. Det har jeg aldri gjort. Det har aldri falt meg inn å forlange at noen av mine landsmenn ble sendt til Tyskland. Jeg har aldri tatt hevn over mine
1950 motstandere. Det er mange av dem som går omkring her, som jeg kunne ha gjort både det ene og det annet med. Jeg vet f.eks. at statsminister Hundseid gikk og krympet seg fordi han var redd for meg, for at jeg skulle gjøre ham noe. Jeg har aldri hatt noen slik tanke i mitt hode. Tvert imot, jeg hadde tenkt på å tilby ham å bli landbruksminister i vår regjering. Jeg har aldri tatt noe skritt overfor mine
1955 landsmenn som jeg ikke mente de simpelthen tvang meg til å gjøre, og jeg har mangfoldige ganger gått i forbønn for mine landsmenn hos tyskerne og reddet mange fra døden. Jeg sier ikke dette for å unnskyldte meg, men jeg sier det for å konstatere en kjensgjerning, for at det ikke skal falle et lys på meg som er falsk og uriktig.

1960 Jeg har aldri tatt hevn, jeg har aldri sendt noen landsmann til Tyskland, det kunne aldri falle meg inn å gjøre en slik gjerning. Jeg har arbeidet ut fra hensynet til mitt land ut fra de forutsetninger som forelå, søkt å sikre det på beste måte ut fra de objektive kjensgjerninger som forelå, og som jeg mener er riktige, og som
1965 man ikke kommer så lett fra tross Høyesterett og tross Stortinget. Det er dommere som står høyere enn dem. Her kjører man inn et Storting hvis mandater er utløpne for 4½ år siden, og får det til å treffe bestemmelser. Jeg avviste med forakt et slikt forslag da man ville få meg til å gjøre en lignende ting. Jeg har arbeidet på et ærlig grunnlag for mitt folk og gjort det beste jeg har
1970 kunnet gjøre under de omstendigheter som forelå.

De omstendigheter som forelå, har jeg skissert. Med tanke bare på de materielle krav. Man beskylder oss i siktelsen - og det er også gjentatt i tiltalen - for å ha etterkommet okkupantmaktens krav til overmål, å ha gått over
1975 okkupasjonsmaktens krav. Da kjenner man virkelig lite til vårt arbeid, hva vi har spart det norske folk for av rekvisisjoner av alle slags art, hva det var rekvirert av hus, av brenselstoff, av klær, og som vi har spart det for - og penger. Jeg skal ikke komme inn på disse 250 millioner og andre summer som vi har spart. Det har sin egen historie, som ville føre for langt, men der er ikke slik som det er

fremstilt både av ekspedisjonssjefen og andre, det ligger annerledes an, for det henger sammen med de fredsforhandlinger som forelå. Vi har i virkeligheten spart det norske folk for hundrevis av millioner. Jeg nevner bare ganske kort kravene om 100 000 ulltepper, om 10 000 ryggsekker fra Oslo, om alle sykler fra Oslo. Hvem var det som satte gjennom at det ikke ble gjennomført? Var det ikke vi? Tror man at Administrasjonsrådet hadde klart å gjøre det? Og sådan er det på mange måter. At Wehrmacht istedenfor å slå seg inn i private leiligheter og kaste folk ut av deres hus, som man hadde rett til etter folkeretten, bygde brakker, - hvem er det man kan takke for det? Selv om det kostet mange penger, hva har det ikke spart befolkningen for? Og så beskylder man oss for at vi har gått tyskernes ærender på enhver måte? Jeg personlig - og jeg kan si det samme om de fleste av mine ministre - vi har aldri gitt etter på noe punkt som gikk Norges ære for nær. I hvert eneste regjeringsmøte var det spørsmål om disse ting, om krav fra tyskerne, og om hvorledes man skulle berge seg fra det, hvorledes man skulle minske det, hvorledes man skulle finne på andre løsninger. Snart var det ved, snart klær, snart ryggsekker, snart var det biler, snart var det ditt og snart var det datt. Jeg tør si at ingen andre kunne ha oppnådd de resultater som vi oppnådde. Man kan si hva man vil, så mener jeg det er kjensgjerninger.

Man kan si vi var et lite filleparti. Vi var ikke så små som man har villet gjøre oss til, på ingen som helst måte, og vi var de eneste som tyskerne virkelig tok noe hensyn til, og dette var iallfall i første rekke vår misjon.

Jeg mener også at vi i tilfelle av en tysk seier hadde fått en stor stilling i Europa. Jeg tviler ikke et øyeblikk på det, når jeg tenker på hva jeg har sett, hva jeg selv har opplevd. Jeg behøver ikke ta hensyn til meg selv, hvorledes jeg personlig ble behandlet, jeg ble jo behandlet - ja som mere enn en konge i Tyskland, man kan si hva man vil; men det var ikke meg personlig det gjaldt, det var Norge. På alle kongresser og slikt hadde vi en fremstående stilling. Vi ville utvilsomt ha kommet til å spille en stor rolle i det fremtidige Europa.

Spørsmålet om jødene behøver jeg ikke igjen å gå inn på i detalj. Jeg sier, som jeg har sagt før: Jeg har ikke hatt noen direkte befatning med disse sakene. Her kommer man trekkende med vitnesbyrd snart fra en dansk jøde og snart fra en annen jøde. Man vet at i Ungarn var det den svenske kong Gustaf som intervenerte med hensyn til jødernes sak. Jødene selv her i Norge kjente jo ikke noe til den behandling som foresto dem i Tyskland, det ble jo uttalt av vitnene her selv. Jeg kjente ikke til hverken arrestasjonen eller bortskikkingen av jødene,

2020 og jeg er absolutt mot - ja jeg behøver ikke bare si at jeg er mot, men jeg forstår overhodet ikke at tyskerne har tatt de skritt som de har tatt i disse ting, det er meg uforståelig, det er for meg et meget stort problem, det må jeg virkelig si.

Jeg behøver heller ikke å gå inn på benådningene, de har jeg forklart tilstrekkelig
2025 om. Når man vil tillegge meg noen delaktighet i henrettelsen av Hansteen, er det jo den største urettferdighet som man vel kan prestere. Hva jeg har gjort, har ingen årsakssammenheng med den. Man nevner at jeg ikke husket at denne tyske sikkerhetssjef hadde vært i Oslo. Jeg festet meg virkelig ikke noe større ved det, det betydde ikke noe større for meg, og dessuten var jeg - når jeg husker
2030 nærmere etter - på reise på den tid. Det spilte for meg en ganske underordnet rolle. Det er sannsynlig at det ikke gjorde det samme for nordmennene, men for meg var det ikke noe særlig å hefte seg ved, og dessuten var jeg, som sagt, på reise i Telemarken på den tid. Noen årsakssammenheng mellom min samtale med Wegener om forskjellige spørsmål og Hansteen-affæren foreligger absolutt ikke.
2035 I de andre saker, benådningssaker, har jeg handlet etter beste overbevisning etter det som forelå, og det som jeg dessverre var nødt til å gjøre under de foreliggende omstendigheter. Noe annet kan jeg ikke si om de ting.

Jeg har i det hele tatt i all min ferd handlet etter beste overbevisning for å gjøre
2040 det beste for det norske folk. Jeg kunne ha tatt andre oppgaver ute i verden, jeg valgte å arbeide for mitt folk i disse 15 årene, og det har ikke vært noen sinekyrestilling, det må man ikke tro. Jeg tror at mange som smykker seg med ordet patrioter, ikke vet hva vi i Nasjonal Samling virkelig har kjempet og virkelig har gjennomgått, og hva jeg har lidet og stridt i disse årene for Norges
2045 sak. Man vil kanskje ikke tro det; men da kapitulasjonen kom og flaggene gikk til vær, kjørte jeg en tur og så på det, og for meg var det den største lettelse, det var den største lettelse og befrielse, man skulle vel tro at for meg var dette en ulykke. Jeg følte det som en uhyre lettelse og befrielse.

2050 De økonomiske saker vil jeg ikke gå inn på. Hvis man finner det forenlig med sin verdighet å ta tingene på den måte, så gjerne for meg. De pengene jeg har brakt som gasje, er for en vesentlig del gått til velgjørenhet, til arbeider på Gimle og til de forpliktelser som pålå meg i forbindelse med min stilling. Hvis man tar tingene på den måte som de er tatt av Det norske selskab, så gjerne for meg, det
2055 skader ikke meg, det skader andre. I det hele tatt vil jeg gjerne ha uttalt at jeg mener, at når man har sittet i spissen for landets styre i 5 år, som jeg har gjort, og styrt det så bra som jeg har gjort, og våre folk har gjort - og det beste bevis for at

2060 det er gjort bra, er den tilstand som vi har levert landet over i, som sannsynlig
ikke skyldes de andre, men som skyldes oss i første rekke - skulle man virkelig by
oss en annen behandling enn å ta oss opp som gemene forbrytere fra gaten og
behandle oss på denne måte. Jeg tror ikke landet er stort tjent med at man gjør 5
år av dets historie til en kriminalhistorie. Det er andre enn vi som skulle stå til
ansvar, det vil tiden vise, og jeg avventer med ro historiens og Guds dom i disse
2065 tingene, det kan man være forvisset om, og hvis statsadvokaten tror det er noe
som kan rokke meg, tar han feil.

Tiltalen mot meg gjelder mange og svære anklager. Jeg anklages ikke bare på
politisk grunnlag. Man søker også å frarøve meg mitt gode navn og rykte og
2070 skape den oppfatning at jeg er en hensynsløs og havesyk person som på
utilbørlig måte har etterstrebt egen vinning. Den sikre overbevisning om min
saks rettferdighet kan man imidlertid ikke ta fra meg. Og da taler jeg ikke bare
for meg selv, men også for de tusener av mine medarbeidere som trofast har
kjempet for Norges sak i samme ånd som jeg.

2075 Når det gjelder så mange tiltalepunkter har en lett for ikke å se skogen for bare
trær. Men særlig her hvor det dreier seg om en politisk sak av så omfattende og
dyptgående karakter, og forholdene er så kompliserte, er ikke straffeparagrafene
i og for seg det avgjørende, men meget mer følgende spørsmål: 1. Ut fra hvilke
2080 forutsetninger har jeg handlet? 2. Hva har min hensikt vært? og 3. Hva har jeg
utrettet? Og når en vil bedømme hva jeg har utrettet, bør en også tenke på hva
ville vært uten min innsats.

I de bemerkninger som jeg har latt falle her i retten, og som jeg har skrevet, har
2085 jeg sagt det som jeg har kunnet og burde si til mitt forsvar. Jeg kunne ha sagt
meget mer. Jeg har handlet på rettmessig måte ut fra de faktiske forhold som
forelå, for på beste måte å tjene mitt land og folk. Og jeg mener - uten selvros - at
jeg i disse okkupasjonsår har gjort Norge store tjenester og vært en nyttig mann
for landet. Hvis jeg ikke hadde gjort min innsats, ville en hårdere skjebne ha
2090 rammet Norge i disse årene. Det ville bl.a. vært tysk forvaltning og en langt mere
hensynsløs utbytting av landet med derav følgende uro og de skarpeste
repressalier.

For det annet må denne sak nødvendigvis sees i forbindelse med min politiske
2095 kamp i de siste 10 år før okkupasjonen. Den 9. april var i Norge bare den
dramatiske utløsning på en årelang tragisk utvikling. Og hverken de som styrte

landet, eller vi i Nasjonal Samling sto den 9. april som ubeskrevne blad. I ti år har jeg bekjempet de makthavere og andre politikere hvis partipolitikk og
2100 forsvarssabotasje nå hadde ført landet vårt til avgrunnen, en utvikling som jeg kun altfor klart forutså, og som jeg for fedrelandets skyld var fylt av den største bekymring for. Mot dette ansvarsløse styre og stell hadde jeg og mitt parti kjempet en fortvilet og forbitret kamp mot overmakten i hellig overbevisning om at det var Norges livssak kampen gjaldt. Og vi hadde søkt å sette i stedet en
2105 ny og sunn og sterk politikk som kunne redde Norge igjennom den kommende krise. Men alle våre bestrebelser - som kunne ha reddet landet, det ser en nå - ble enten nedkjempet eller overlegent avfeiet eller tiet ihjel. Dansen mot undergangen gikk sin gang. Det er klart at en slik forhistorie måtte sette sitt preg på vår holdning både 9. april og i årene etterpå.

2110 For det tredje må en også se denne sak i forbindelse med det store tidsskifte som vi gjennomlever. En gammel verden går under, og en ny verden blir til. Og denne verdensomveltning avspeiler seg så vel i verdenskampen som i de enkelte samfunn og i de enkelte menneskers politiske lidenskaper, innstilling og
2115 holdning. Og stormaktskrigen var ikke bare en maktkamp mellom stater, men samtidig en strid mellom forskjellige politiske systemer og samfunnsystem. Også i denne sak støter overalt politiske syn mot hverandre. Og fordi at det nasjonalsosialistiske Tyskland har tapt, skal altså jeg og Nasjonal Samling nå dømmes for landssvik, skjønt det i virkeligheten gjelder kanskje bare forskjellige
2120 oppfatninger i en beveget brytningstid av hvorledes det bør styres og stelles med vårt fedreland, med Norge, og hvor vår oppfatning kanskje er vel så berettiget som de andres. Selv om mening står mot mening, bør ikke partisyn forveksles med landshensyn, således som her gjøres. For det er mangfoldige nordmenn utenfor Nasjonal Samling, og også blant våre motstandere, som har
2125 «samarbeidet» med tyskerne mer enn oss.

Men det er neppe noen som har kjempet hardere mot det tyske overherredømme i Norge enn meg, og ingen som har utrettet mer for Norges sak i forhold til Tyskland og for å føre Norge velberget gjennom disse
2130 krigsårene. Ved et annet utfall av krigen ville folket ha ytet meg den anerkjenning jeg fortjener for min innsats, og Nasjonal Samling ville hurtig hatt et stort flertall i folket. Når begivenhetene kommer litt på avstand, og sinnene faller til ro, er det mange ting som vil bli bedømt annerledes enn kanskje de fleste mener i dag. Og en bør også kunne vise forståelse av at det nye og
2135 verdifulle sjelden med en gang fremtrer i en fullkommen form, og det møter

alltid og alle steds motsigelser. At jeg ikke har kunnet gjennomføre min nasjonale og européiske politikk, beviser ikke at den er uriktig. Og når det f.eks. anføres at Nasjonal Samling ikke hadde tilstrekkelig støtte i folket og derfor falt da Tyskland brøt sammen, så kan en også si det motsatte, nemlig at den indre motstand mot Nasjonal Samling ville falt sammen hvis de allierte hadde tapt krigen.

Under alle omstendigheter er min innsats for landet den samme både juridisk og moralsk, selv om den nå ikke trer tydelig frem. Og det er bare de overfladiske som bedømmer et menneske etter resultatene alene. Særlig gjelder dette i tider hvor noe nytt er i skapning. Med helt god samvittighet kan jeg erklære at jeg i min politiske gjerning,- så vel i mine taler som i mine handlinger, alltid har hatt for øye å gagne Norge og det norske folk.

Mitt liv fra ungdommen av har vært viet arbeid for mitt land og folk. I 40 år har jeg med brennende nidkjærhet og ikke uten dyktighet arbeidet og kjempet for Norges sak, først som militær, så i utenriks tjeneste, og senere i 15 år som politiker og statsmann. Et forhold vakte imidlertid snart min oppmerksomhet: Inntil jeg begynte min politiske virksomhet, hadde alle bare hatt godt å si om meg. Men så tok etterhånden motstanden og personforfølgelsen til, og uten annen årsak enn at jeg støtte an mot enkelte politikeres interesser, fordi jeg i min lidenskapelige fedrelandskjærlighet etter beste overbevisning og av all kraft gikk inn for å gjøre noe for mitt land på den måte som jeg mente var den riktige, og ikke ville gå på kompromisser med en landsskadelig politikk. Min karakter har jeg imidlertid ikke forandret. Min handlemåte har bare vært en ansvarsbevisst nordmanns reaksjon mot en ussel politikk som han skjønte ville ødelegge hans fedreland. Og denne politikk førte ikke bare til 9. april. Den ville også - uten min innsats - ha ødelagt Norge under krigen. Og det var heller ikke denne politikk, men de alliertes seier i Tyskland, som gjorde Norge fritt. Disse kjensgjerninger kommer en ikke forbi, om det i øyeblikket kan ta seg annerledes ut.

Og man kommer heller ikke så lett bort fra den kjensgjerning, at mens jeg, som trofast har tjent mitt land og etter all evne fremmet dets gagn, skal anklages som landsforræder, så skal de virkelig skyldige i landets ulykke, forsvarssabotørene som drev landet ut i krig, de skal gå fri og kunne glede seg og si: Ha, der fikk vi ham til slutt! Når noe sådant kan skje i rettens og fedrelandets navn, må det være noe grundig galt i veien med folket og med landets styre og stell. For det første man kan kreve av et rettssamfunn, er at den som gjør sin plikt og ofrer seg for

folkets og fedrelandets vel, ikke blir antastet, men ytet skyldig rett og rettferdighet, selv om tidsforholdene er aldri så innviklede. Det annet er at de virkelig skyldige blir trukket til ansvar.

2180 Til slutt og fremfor alt må en ikke overse de overordenslig vanskelige og forviklede forhold som oldcupasjonen skapte også for Nasjonal Samling og meg. Det var oss, og i første rekke meg personlig, som var støtfangeren mellom okkupasjonsmyndighetene og befolkningen. Det var oss som måtte vareta Norges interesser både i øyeblikket og med tanke på den fremtidige utvikling.

2185 Og den tyske politikk, ikke minst Rikskommissarens personlige politikk og metoder, vanskeliggjorde i høyeste grad disse oppgaver. Personlig regner jeg det som mitt beste forsvar at jeg allikevel ikke ga opp, men fortsatte til siste slutt å kjempe for Norges sak.

2190 Vi har ikke arbeidet for tyskerne og for å tjene penger på dem. Vi har arbeidet for landet og for å tjene dets interesser. Dette og intet annet har iallfall vært ledemotivet for mine handlinger.

Jeg vil også fremholde at et folk, det er ikke bare den nåværende slekts

2195 mennesker, det er også folkets fortid og fremfor alt dets fremtid. Det er folkets idé og vilje. Men denne folkets evige idé og vilje behøver slett ikke å være representert ved et tilfeldig flertall i folket eller endog av hovedmassen i folket. I historiske vendepunkter hvor noe nytt trenger seg frem, er det tvertimot som regel ikke slik. Tenk f.eks. på Norges samling og kristendommens innførelse. En

2200 kan også tenke på den nålevende slekt. Representerte dens store flertall det norske folks evige idé og vilje, når det - mot det som var gjørlig - i årrekker blindt og likegyldig lot Norge drive ut i en stor nasjonal katastrofe? Jeg mener å ha hevdet Norges frihet og selvstendighet i et avgjørende historisk vendepunkt, og at jeg oppriktig har bestrebet meg for å verne om det norske folks idé og vilje i

2205 den epokegjørende utvildingskrise som hele Europa nå gjennomgår.

I Norge drepte de Hellig Olav. I England grov restaurasjonen opp liket av Oliver Cromwell, Englands største statsmann, grunnleggeren av det britiske rike, og hengte det i lenker i galgen, da de ikke fikk fatt i ham levende, og de svinet hans

2210 minne slik til at det først ble renvasket etter over hundre års forløp. Men de har ikke høstet mange laurbær på det, hverken de i Norge eller de i England. Historien har dømt dem. Ingen profet blir vel mottatt på sitt hjemsted. Men den 9. april 1940 viste jeg at jeg hadde hatt rett med mine forgjeves advarsler

2215 gjennom ti år. Utviklingen vil vise at jeg har handlet rett også i de fem år som nå er forløpt.

Jeg finner det videre riktig å fremholde for retten at det bilde som en i vide kretser gjør seg, eller søker å skape, av min person, passer dårlig med
2220 virkeligheten. Jeg er også viss på at den mening som en har om meg på mange hold, især i de brede lag, den stemmer med det offentlige vrengebilde som mine motstandere har søkt å skape. Det har jeg fått bekreftet av utallige brev som jeg har mottatt i disse årene. Det er grotesk at en kan få seg til å tro at en mann som forlot alt og satte sitt liv på spill for å lindre nøden i Russland, Ukraina og
2225 Kaukasia, og der har reddet hundretusener av menneskeliv, han skulle være et hensynsløst og havesykt menneske når det gjelder egne landsmenn. Jeg har villet det gode. Under de vanskeligste forhold har jeg med møyen og strev arbeidet for mitt folk i disse fem årene som i de ti år forut. Vel har jeg kanskje feilet i mange ting. Men jeg har også utrettet meget godt og stort for Norge. Det vil nok en
2230 gang mine landsmenn også bli klar over.

En må også forstå at vår virksomhet i disse år har for en vesentlig del vært opptatt av den øyeblikkelige situasjons krav og av kampen mot alle slags vanskeligheter. Under disse omstendigheter og i det hele tatt på grunn av krigen
2235 og det lammende tyske formynderskap samt det forholdsvis korte tidsrom som har stått til vår rådighet, har vi ikke rukket å gjennomføre vår positive politikk og skape det nye norske folkesamfunn som var vårt mål. Men vi har lagt grunnlaget og også virkeliggjort mange hovedsaker. Og vi sto vel forberedt til videre arbeid da vi ble avbrutt i vår virksomhet. Alle disse ting tilsløres nå av
2240 begivenhetenes utvikling og av et tykt dekke av fordommer, vrangforestillinger og uvitenhet. Men jeg vet at mulighetene var der til å bygge et nytt og bedre samfunn, som til slutt skulle bli anerkjent av alle rett-tenkende landsmenn som et epokegjørende fremskritt i landets og folkets utvikling.

2245 Ja, jeg mente at Norge ved folkets egenskaper, landets naturlige betingelser og sin vel avpassede størrelse hadde mulighet for å bli en mønsterstat i den nye verdensordning som med utviklingens uimotståelige makt bryter seg frem overalt. Jeg har strevet for å skape grunnlaget for virkeliggjørelsen av disse muligheter og å sikre Norges frihet og fred i et nytt Europa, som samtidig skulle
2250 gi vårt land økede utviklingsmuligheter og den enkelte nordmann et videre virkefelt. For disse ting og for å berge mitt folk gjennom verdensstormen er det jeg har ofret meg i alle disse år og med møyen og strev arbeidet natt og dag.

2255 Politikk er ikke for meg parti-interesser, levebrødspolitik eller personlig ærgjerrighet og maktsyke. Det er offervilje og praktisk handling i den historiske utviklings tjeneste til beste for sitt eget folk og for å fremme det Gudsrike på jorden som Kristus kom for å grunnlegge.

2260 Har min virksomhet vært landssvik - slik som det fremstilles - da vil jeg til Gud ønske for Norges skyld at riktig mange av Norges sønner måtte bli slike landssvikere som jeg er, bare at de ikke blir kastet i fengsel.

Kilde

2265 Vidkun Quislings forvarstale i lagmannsretten 1945. Utgitt i anledning hans hundreårsdag 18. juli 1987. A/S Historisk Forlag, Oslo 1987.

Emner

Andre verdenskrig, Antisemittisme, Forsvarstale, Høyreekstremisme, Nasjonal Samling, Nasjonalisme, Nazisme, Norsk historie

URI

2270 <https://www.virksommeord.no/tale/forsvarstale-i-lagmannsretten-annen-dag>

2275

2280

2285

2290